

Velja po pošti:
 Za celo leto naprej . . . K 28.—
 za en mesec . . . " 2.—20
 za Nemčijo celoletno . . . " 29.—
 za ostalo inozemstvo . . . " 35.—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec . . . " 2.—
 V upravi projekta: mesečno " 1'70
Sobota: izdaja:
 za celo leto . . . " 7.—
 za Nemčijo celoletno . . . " 9.—
 za ostalo inozemstvo . . . " 12.—

SLOVENE

Inserati:
 Enostolpna petstvar (72 mm):
 za enkrat . . . po 15 v
 za dvakrat . . . " 13 "
 za trikrat . . . " 10 "
 za večkrat primeren popust.
 Poročna oznanila, zahvale, osmrtnice itd.:
 enostolpna petstvar po 18 vin.
Poslano:
 enostolpna petstvar po 30 vin.
 Izhaja vsak dan, izvenredno ne-
 delje in praznike, ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisi se ne vračajo; nebrankirana pisma se ne
 sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
 poštne branilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 28.511,
 bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Kranjski deželni zbor.

Seja dne 3. oktobra 1913.

KONEC PRORAČUNSKE DEBATE.

Ribnikar

graja postopanje deželnega odbora pri oddajanju služb. Bartola je deželni odbor proti predpisom službene pragmatike za deželne uslužbence nastavljal, čeprav nima po mnenju govornika kvalifikacije. Deželni odbor izdaja tudi preveč denarja za potovanje in dijete deželnih odbornikov in deželnih uradnikov; tudi z avtomobili se vozi preveč. L. 1912. izkazuje deželni računski zaključek 41.326 K samo v to svrhu. Priporočila deželnemu odboru, naj v tem oziru nekoliko bolj štedi. Graja končno, da se nekateri preradi vozijo na razne kongrese. Tako se je n. pr. dr. Zajec peljal v Solnograd na kongres za prisilno vzgojo. (Klici: To grajate!) Torej predvsem: Varčujte.

Jarc.

Dovoljenih mi bodi samo par besed na neka izvajanja tovariša gospoda prof. Reisnerja. V obeh gospoda prof. Reisnerja je večina v deželnem zboru velika sovražnica šolstva zaradi znanega stališča nasproti državni obrtni šoli. Nasproti temu konstatiram, da je ravno naša stranka tista, ki je zanesla v našo deželo edino pravi princip strokovnega šolstva. Gospodje, odprite naš deželni proračun in na straneh, kjer so tiskane dotične postavke, vidite, kaj dela v tem oziru naša stranka. Pri kmetijstvu imate preosnovno grmske šole, ki se je s primeroma majhnimi stroški izvršila jako blagodejno, potem daje 20.000 K za gospodinjsko šolo v Ljubljani in gospodinjske šole in tečaje na deželi, dalje vzdržuje mlekarstvo šolo na Vrhniki, prireja poučne tečaje o kmetijstvu in poučna potovanja itd., itd. Dalje opozarjam, da se je ustanovila Slovenska trgovska šola in potem še trgovska šola za deklice, ker se je naša stranka zavedala, da je treba zidati od spodaj in ne od zgoraj. Če potem pogledate podpore in ustanove na strani 48. računskega sklepa, potem krasno uspevajoči obrtni pospeševalni urad, kateremu se je podpora od 8000 K zvišala na 12.000 K in potem še vse druge

podobne izdatke, potem morate pač priznati, da stori dežela danes v enem letu veliko več v take namene, kakor prej ves čas, odkar imamo ustavno življenje. Vedno se nam očita obrtna šola v Ljubljani, pa glede tega zavoda je deželni odbor stal na stališču, da naj, če je obrtna šola državna, skrbi za nje ustanovitev država, in to stališče so zavzemali tudi zastopniki S. L. S. v občinskem svetu ljubljanskem. — Potem nam je očital gospod tovariš prof. Reisner, da nimamo na Kranjskem nobenih meščanskih šol. Gospodje, glede meščanskih šol se je v javnosti danes izvršil velik preobrat in danes gledamo meščanske šole s čisto drugimi očmi kakor prej. Ne pozabite pa, da imamo po zaslugi sedaj vladajoče stranke toliko in toliko osemrazrednih ljudskih šol, kar pomenja isto, kakor meščanske šole. Ustanovile so se take šole na Vrhniki, v Šiški in na Viču in sedaj se ustanovijo še na Jesenicah in v Trzinu in morda še kje drugod (Posl. dr. Lampe: Same krasne stavbe!) in vse to se je izvršilo v teh par letih, odkar je naša stranka prišla do večine v deželnem zastopstvu. Kar se tiče spričeval, so ta nazadnje postranska stvar, glavna reč je pa to, kar se otroci nauče. (Dr. Novak: Mi damo samo na spričevala!) Gospodu poslancu dr. Novaku se pač pozna, da živi v starem delu sveta in da še ni do njega prišel napredni duh, ki veje recimo iz Amerike. (Veselosť. — Ribnikar: Amerika vam bo dala še po grbi! — Veselosť.) Glede obrtne šole še omenim, da moramo na njej ustanoviti še oddelek za strojarstvo, gospod poslanec Ribnikar. Končno se je obregnil gospod tovariš prof. Reisner nad tem, da je naša stranka v deželnem šolskem svetu glasovala zoper to, da se II. državna gimnazija preosnuje v realno gimnazijo. Gospodje, to je važna taktična poteza. Mi smo za to, da se realka v Idriji preosnuje v realno gimnazijo in s tem povzdigne življenjska moč idrijske realke, o kateri je znano, da vedno bolj hira od leta do leta. Smo pa zoper reformiranje II. državne gimnazije v Ljubljani v realno gimnazijo, dokler se ne reši realčno vprašanje, iz tega glavnega vzroka, ker bi bila ta rešitev nevarna v tem oziru, da bi prišli Slovenci ob zavod, ki jim po vsej pravici pripada. Torej gospodje, Slovenski Ljudski Stranki, pod katere gospod-

stvom se je v par letih ustanovilo okoli 120 novih razredov, pod katere gospodstvom se je toliko naredilo, kakor prej komaj v 20. letih toliko — gospod dr. Novak, zasledujte statistiko — in pod katere vodstvom je nastalo toliko krasnih, modernih šolskih stavb po deželi, tej Slovenski Ljudski Stranki ne bo mogel nihče po pravici očitati mračnjava. (Živalno odobravanje in ploskanje.)

UČITELJSKA DEBATA.

Dr. Zajec.

Gospod poslanec profesor Reisner se je v svojem govoru dotaknil vprašanja razdeljevanja učiteljskih podpor. To vprašanje razburja našo lepo domovino že nekaj mesecev, in sicer je javnost tako razburjena, kakor morda ni bila razburjena niti od znane afere. Dovolite gospodje, da tudi v tem pogledu posvetim nekoliko z lučjo v to stvar, ki je, kakor kažejo izvajanja gospoda profesorja Reisnerja, saj narodno-napredni javnosti še precej temna. Deželni zbor je dal z znanim sklepom deželnemu odboru pooblastilo, da razdeljuje po svoji previdnosti draginjske podpore do 25% onemu učitelstvu, ki še ni bilo deležno takih podpor. Deželni zbor je tedaj zapovedal deželnemu odboru pri razdeljevanju teh draginjskih podpor postopati z največjo previdnostjo. (Poslanec dr. Lampe: Tako je! — Posl. dr. Novak: Se zastopimo.) In ko so se pozneje te podpore razdeljevale, smo tudi razumeli, zakaj je deželni zbor od deželnega odbora to zahteval. Deželni odbor, gospoda moja, je imel v tem oziru, da povelju deželnega zbora zadosti, silovito težavno stališče, in sicer zaradi tega, da popolnoma po vesti in pravici razdeli tisto votirano svoto. Da se ne greši in da se ne razžali te previdnosti, zaukazane od deželnega zbora, je moral deželni odbor vpostaviti gotova načela, katerih naj se drži pri razdeljevanju teh podpor. Jaz bom prebral nekatera teh načel, in sicer je najbolj važna prva točka teh načel, ki se glasi:

»Doklada se odmeri individualno po odstotkih temeljne plače in se dovoli od 15. novembra 1909 dalje do preklica.« (Poslanec Gangl: To je načelo!) To izrečno naglašam »do preklica«.

Potem mi je še posebno naglašati točko 7. teh načel, ki se glasi:

»Splošni predpogoj za dovolitev doklade je, da se dotična učna oseba odlikuje po vestnem izpolnjevanju stanovskih dolžnosti v šoli in izven šole.« (Poslanec dr. Lampe: Tako je!)

Prosim visoko zbornico, da si krepko zapiše v svoje možgane to točko teh načel, namreč izvrševanje stanovskih dolžnosti v šoli in izven šole.

Gospoda moja, če bi jaz hotel sedaj ravnotako individualno utemeljevati to razdelitev draginjskih podpor, potem seveda bi morali sedeti kar naprej, najbrže do Božiča. (Poslanec Gangl: Pa sedimo!) Tega mi mogoče ni, in mislim, da je v interesu marsikaterega pristaša liberalnega učiteljstva, da to opustim. Ampak dovolite, da Vam povem, kar najbrže vsi veste, da je gospod profesor Reisner citiral »Slovenskega učitelja«. Tedaj je zopet prišlo na vrsto naše časopisje, in ker imamo že časopisje na vrsti, naj se jaz izpopolnim to poglavje, da bo kompletan ta kapitel. Liberalno učiteljstvo ima tiskarno v Franciškanski ulici in ta »Učiteljska tiskarna« izdaja dve glasilu, o katerih ne bodete trdili, da ne bi bili glasilu naprednega liberalnega učiteljstva kranjskega. (Poslanec Gangl: Jaz sem čital samo glede podpor!) Ti dve glasilu sta: »Učiteljski Tovariš« in »Dan«. (Posl. Reisner: Kaj ima pa »Dan« z učiteljskimi podporami opraviti?)

Deželni glavar

(pozvoni):

Prosim, gospod poslanec dr. Zajec ima besedo!

Poslanec dr. Zajec nadaljuje: Gospoda moja, mislim, da mi o »Dnevku« ni treba izgubljati besed, ker je kakovost tega lista označena z dejstvom, da ga je izbacnil iz vrst narodno-naprednega časopisja sam gospod dr. Ivan Tavčar.

Prosim, prišel pa je do tega tudi »Učiteljski Tovariš«, takozvano stanovsko glasilo liberalnega učiteljstva. Pravim, takozvano stanovsko glasilo liberalnega učiteljstva, ker to ni resnica, ker je od l. 1897. naprej »Učiteljski Tovariš« čisto navaden političen časopis naprednega učiteljstva, katerega edina naloga je, uprizarjati gonjo proti učiteljstvu, ki slučajno ni istega mišljenja kakor ono. (Poslanec Gangl: Saj ni res!) Prosim, naj mi bo dovo-

LISTEK.

Uporniki.

Poljski spisal Artur Grušček, poslovenil dr. Leopold Lénard.
 (Dalje.)

Kmetje so tiho ječali razburjenja. Glavar je pogledal na nje in na škuplir, pljunil še enkrat, pohodil z ного in zaklical:

»To je vaša katoliška svetinja... naj se brani, ako je svetinja!« se je nasmešnil in šel parkrat semtertje pred vrsto kmetov.

»No, dobro, ti si torej priznal, da si dal svet, kjer stoji križ, in ga postavil ponoči.«

»Ne.«

»Roka me že boli... hej fantje! pomignil je stražnikom. »Petindvajset, da me boš poznal.«

Peljali so Malinova vun. Za trenutek je bilo slišati v veži žvižganje nahajke, toda nobenega ječanja.

»Trdovratno živinče!« je zamrmral glavar in spregovoril k Sekirskemu: »Kaj pa ti, si vedel za križ?«

»Zvedel sem od ženske.«

»Lažeš, prvi je že priznal, da je vedel o križu, vedel si tudi ti, pes... povem vam, da bom tolkel, dokler ne poveste resnice... no, povej, si ti postavljaj križ?«

»Ne, jasnovelmožni...«

»Hej, vzeti ga in dati mu nauka, po petindvajset vsakemu!« je zaklical v jezi.

K Sekirskemu je stopilo dvoje stražnikov, kmetje so žalostno zajecali, a Sekirski bled, prestrašen, je začel jecljati nerazumljive izreke. Glavar je stopil k njemu in grozeče dejal:

»Si ti postavljaj križ?«

In prišel je trenutek slabosti in strahu, Sekirski je pogledal proseče, že je odpiral usta, kar je spregovoril Šelog glasno:

»Mi smo pripravljeni na muke.«

»Kdo je rekel?« je zakričal glavar.

»Jaz!« in pogledal je glavarju v pogumno v oči.

»Kako je tvoje ime?«

»Martina Šelog.«

»Si pravoslaven?«

»Ne. Krstil me je duhovnik zedinencev.«

»Torej si pravoslaven... in drzneš se postavljati za katoliški križ... ah! ti izdajalec, razbojnik... hej, primite oba, naj se vam ne smilita... pripeljite prvega...«

»Vaše blagorodje, je odvrnil »valmajster«, »ne vem, če se bo mogel držati na nogah.«

»Oprite ga ob steno,« je velel glavar, hoteč prestrašiti ostale.

Privlekli so Malinova. Njegova belia obleka je bila obrizgana s krvjo, kakor se je premaknil, ga je zbolelo, na

tleh so bile krvave sledi, toda obraz je imel miren in hladno je gledal glavarju v oči.

Kmetje so z velikim sočutjem gledali na Malinova, katerega so vsi spoštovali in smatrali za svojega poglavarja. Surova sila glavarjeva jih ni prestrašila, ampak še bolj utrdila v upor, zunanji sili so protistavljali silo trpečega odpora.

»No, ali si spoznal, ti cigan, rusko roko?« je začel glavar, a njegove besede je spremljalo žvižganje nahajk v veži in ječanje Sekirskega. »Z vsakim izmed vas bo tako,« se je obrnil h kmetom.

»Mi smo pripravljeni,« je rekel Bal in vzravval svojo visoko suho postavo.

Glavar je pogledal nanj, prižgal cigareto in šel parkrat gor in dol po sobi. Poznal je upornike in vedel, da se puste raje razsekati, a ne izdajo svoje skrivnosti. Sicer pa ni prišel na preiskavo, da bi našel one, ki so bili krivi postavljaja križa, ampak samo, da bi nasitil svojo zlobno naravo... hotel je izprežati denarja in menil je, da je že dovolj prestrašil kmete s tem, da je kaznoval tri.

Pogledal je po sobi. V vrsti je stalo sedmero kmetov, a Malinov je bil oprt ob steno.

»Hej, vi rogovileži, postavite se k oknu«, se je obrnil k sedmerim, »a ti pasji sin tudi!«

Stražnik je hotel peljati Malinova, toda ta se je premagal in z opotekajočim se korakom šel po sobi. Na beli steni, pri kateri je stal, je ostala velika, krvava maroga.

»Pokličite priče!« je zaklical glavar.

V sobo je prišlo petnajst kmetov in se na povelje glavarjevo postavilo ob steni nasproti obtožencem. Ker so že vedeli za kazni treh kmetov in so poznali glavarjevo strogost, so gledali z mrkim pogledom, kajti znana jim je bila že pravičnost ruske uprave, ki vedno kaznuje, naj kdo prizna krivdo, katere se ga dolži, ali pa taji vsako sodelovanje.

Glavar je pogledal grozeče po kmetih in rekel:

»Sporočilo se mi je, da ste vi kot sosede v isti vasi vedeli, kako so ti,« pokazal je na obtožence, »peljali in postavljali križ in s tem storili zločin, katerega vlada ostro kaznuje. Premislite, da ste sokrivi ravno istega zločina, kajti vaša dolžnost je bila preprečiti izvršitev zločina in obvestiti vlado. Ali je videl kdo izmed vas in koga?«

Kmetje so molčali, a stari gospodar Jernej Pokora se je priklonil globoko in začel s tresočim glasom:

»Jasnovelmožni glavar, jaz sem katoličan, prebivam pod Gornjo Tesno, nisem mogel niti videti niti slišati, kako so ponoči postavljali križ.«

Ijeno opozoriti gospoda poslanca Gangla samo na tiste brezsrčne, brezstidne in podle napade na stanovske tovariše v glasilu »Učiteljski Tovariš«, da tega ni mogoče nikdar dovolj ožigosati. (Poslanec Gangl: Mi nismo nikdar brezstidni!)

Deželni glavar

(pozvoni):

Gospod poslanec Gangl, Vi nimate besede!

Poslanec dr. Zajec nadaljuje:

Vam se mora vse ad oculos dokazati. Torej najprvo konstatiram, da je »Učiteljski Tovariš« proglasil dnevnik »Dan« za svoje glasilo, in sicer v številki 2. iz 1. 1912. Tukaj namreč piše (bere):

»Namesto »Jutra« je začel izhajati v Učiteljski tiskarni »Dan«, ki je pokazal v svojih prvih številkah, da je dostojen in resen dnevnik. Zagovarjal bo ob vsaki priliki napredno učiteljstvo, zato apelujemo na vse napredno učiteljstvo, da razširja »Dan«, ga priporoča in da poroča v list vse važne novice.« (Poslanec Gangl: To ni nič hudega! — Posl. Reisner: Kaj pa ima to s krivicami učiteljstvu opraviti!)

Deželni glavar

(pozvoni):

Prosim za mir! Naj se govornika ne moti!

Poslanec dr. Zajec nadaljuje:

Jaz samo konstatiram, da je liberalno učiteljstvo proglasilo za svoje glasilo dnevnik »Dan«.

Naj prečitam, kar se piše v eni številki »Dneva«, namreč v št. 21. z dne 24. maja 1912 (bere):

»Prepričani smo, da je dalo vodstvo učiteljstva največ, kar je moglo dati in žrtvovati učiteljstvu. Neodvisni politični dnevnik »Dan«.

Jaz Vam od srca privoščim ta politični dnevnik. Poslužujte se ga, kakor do sedaj. S tem nam bo tudi olajšano naše stališče, namreč sprejeti boj, katerega ste nam napovedali v številki 17. iz 1. 1912. Napovedali ste takle boj nam in naši stranki (bere):

»Klerikalci so največji tirani in nasilneži; zloba (Poslanec dr. Pegan: Uj!), da, tolovajstvo izžareva iz njih dela (Posl. Jarc: Potem pa hočejo podporo); hinavščina, laž in rop najprimivnejših pravic so jim vsakdanje rokodelstvo; izbruh klerikalne zalege, ki kaže, da so vsa klerikalna dejanja vojena od najnižjih instinktov podlosti. (Poslanec dr. Žitnik: Škandal za učiteljstvo! Sram naj jih bo, da se tako zagovarjajo!)

Grožnje pekla in hudiča so vporabili, da so prepovedali in preprečili pri nekaterih učiteljih naročitev našega lista. Ves aparat so spustili na delo s polnim parom, od mogočnega Šusteršiča do pasje pokornega Ravnikarja (Smeh pri večini. — Poslanec dr. Pegan: Jernej, Ti pa pokoren. Serbus!), izdajalca naših stanovskih interesov. V znamenju Lampetovega biča je pričela bruhati ogenj in žveplo kranjska duhovščina nad posameznim učiteljem — klerikalna gadja zalega — (Smeh pri večini.)

Naš duh in naša ideja svobode sta prodrli že tako močno v učiteljske vrste, da ju ne iztrebi niti klerikalni bojkot, propagiran z vsemi instinkti hinavščine, niti hunska divjanje naših

»Ah, ti stari pes, sam si se izdal!« je zaklical glavar razveseljen. »Rekel si, da so ponoči postavljali križ, torej si videl. No, kdo je vozil in postavljali?«

»Nič ne vem, samo zjutraj sem šel na polje in križ je stal.«

»O, ne boš me goljufal... kako se imenuje?«

»Jernej Pokora, katoličan.«

»Ah, ti tepec! se je nasmehnil. »Kaj goniš vedno svoj »katoličan«?... za pravičnost je vseeno, pravoslaven, katoličan ali jud, kdor je kriv, mora biti kaznovan!« je govoril z glasom učitelja. »Torej eden je že priznal, videl je, da ponoči.« Vzel je iz žepa zapisnik in pisal.

Dasiravno so kmetje že poznali zvijačo ruskih uradnikov, so vendar osupnili, ko so slišali tako zavijanje. Bili so se izpregovorili, da ne bi jim glavar prisodil hujše kazni.

»No, kaj pa ostale priče?« Kdo je videl, kako so delali zločinci?«

Molk.

»Torej premislite se!« se je nasmehnil. »Hej, pisar, naredi uradni zapisnik vseh krivcev, toda hitro!« S temi besedami je šel v drugo sobo, kjer je bil obed.

Nalil si je kozarec vina, izpil, se globoko oddahnil, kakor po težkem delu, si prižgal cigareto in se udobno zleknil po naslonjaču.

(Dalje.)

krščanskih božjih namestnikov.« (Poslanec Jaklič: Gangl, ali Te ni sram teh surovosti! — Poslanec Gangl: Ali je to pisal »Učiteljski Tovariš«?) Ja, v št. 17. iz 1. 1912. (Veselo pri večini.)

Tedaj, prosim, da končam, naj prečitam še, kako so nam napovedali vojsko (bere):

»Spartanci imajo Efijalta, krščanstvo je imelo Iškarijota, slovenski narod ima klerikalce in slovensko učiteljstvo ima Slomškarje.

S klerikalno zalego boj do skrajnosti!

Gospoda moja, mi smo ta boj sprejeli (Poslanec dr. Lampe: Ga prav lahko!), z veseljem sprejeli, in sedaj, ko mi odbijamo napade s strani naprednega učiteljstva na nas, na naše Slomškarje in na našo duhovščino, pa Vi vpijete in tulite, da se Vam krivica godi. (Poslanec Reisner: Samo eni vrsti učiteljstva dajete podpore!)

Gospoda moja, iz tega vidite, da je moral deželni odbor — (Medklci v središču) —

Deželni glavar

(pozvoni):

Prosim za mir!

Poslanec dr. Zajec nadaljuje: »moral imeti posebno previdnost, ko je delil milostne podpore med učiteljstvo, in da je vsled te napovedi boja moral izključiti, odkrito priznam, če je hotel kaj držati nase in pa z ozirom na ljudstvo vse tiste, ki so v kakršni koli zvezi z »Učiteljskim tovarišem«, »Dnevom« in Učiteljsko tiskarno. (Veliko pritrdjevanje pri večini.)

Prosim, tako se napada deželni odbor v glasilu narodnaprednega učiteljstva. Trdi se, da si je kranjski deželni odbor pridržal izplačevanje nagrad, katere je prej določeval deželni šolski svet, z zlobnim namenom, da oškoduje učiteljstvo. Gospoda moja, to so nesramne laži, in te nesramne laži troši svojim revnim bralcem stanovsko glasilo »Učiteljski tovariš«. Gospodje, povejte nam samo en slučaj, da je deželni odbor odtrgal kako za učiteljstvo votirano svoto in jo za kaj drugega porabil. Nasprotno smo pa mi že velikokrat več porabili, kakor je bilo votirano in smo račun prekoračili v korist učiteljstva!

Dalje piše »Učiteljski tovariš«, da so preganjani učitelji predložili deželnemu odboru — (Medklci na levi in v središču.)

Deželni glavar

(pozvoni):

Prosim za mir

Poslanec dr. Zajec

(nadaljuje):

Torej glede teh računov piše »Učiteljski tovariš« (bere):

»Račune, ki so jih preganjani napredni učitelji predložili že pred dvema letoma kranjskemu deželnemu odboru in ki jih je kranjski deželni odbor dolžan plačati, jih še do danes ni poravnal. Kranjski deželni odbor daje torej preganjano učiteljstvo na inkvizicijsko natezalnico in ga trpinči naravnost na nečloveški način.«

Prosim Vas, na kaki podlagi se je mogla taka notica izkrotiti v »Učiteljskem tovarišu«? Dejanske podlage pravzaprav popolnoma manjka za te neosnovane napade. Navedem samo en tipičen slučaj, ki gotovo ne bo v čast naprednemu učiteljstvu. (Posl. dr. Pegan: Petrič, le povej ga!) To je bil liberalni učitelj, ki je bil premeščen iz Rudnika v Spodnjo Šiško. Preje je gospod poslanec Ribnikar govoril od dijet. Bom pa še jaz nekaj povedal. Jaz sem bil štiri dni v Solnogradu, in sicer na predlog deželnega odbornika grofa Barbota v neki jako važni zadevi, namreč v zadevi postavbe o prisilni vzgoji mladine. Poročilo je izdelano in predloženo vsem državnozbornim poslancom, ker bo po tej postavi interesirana dežela v izdatni meri in bomo morali varovati interese dežele. Gospod poslanec Ribnikar je pa seveda prišel in kritiziral naše delo v interesu dežele. Bil sem, kakor že preje rečeno, štiri dni zunaj. Sedaj je pa prišel liberalen učitelj, ki je bil prestavljen iz Rudnika v Spodnjo Šiško, in je predložil račun za 1134 K, če se ne motim. Gotovo pa je, da se je račun glasil na 1100 K. Gospod Ribnikar takih stvari bi lahko naštel še veliko več, vidite pa že iz tega, da je deželni odbor varčeval z denarjem naših davkoplačevalcev, če se je upiral, da se taka neopravičeno visoka svota izplača.

Gospoda moja, jaz bi prečital samo še en citat iz »Učiteljskega tovariša«. Jaz bi prav od srca prosil gospode, da se naj držijo »Učiteljskega tovariša«, ki pravi: »Hodimo vsak svoja pota,« in naj se drže tega, kar je zapisano v številki 39. iz leta 1913., tedaj še jako frišnega datuma. namreč napitnice v

hotelu »Tivoli«, katera napitnica se je končala tako-le: »Garda v deželi, ki vse kupuje od bika v Medvodah pa do Vašega tovariša Jakliča se mi gabi.« Govor, ki je izval viharan aplavz pri naprednem učiteljstvu, je torej senzacionalen in Vam pove dejstvo, da se Vam gabi cela garda, ki ni v Vaših vrstah in ki kupuje vse od bika na Robežu pa do Vašega tovariša Jakliča.

Jaz samo pravim: Držite se tega, kar ste obljubili in pustite deželni odbor pri miru. (Viharno odobravanje in ploskanje pri večini.)

(Nadaljevanje jutri.)

Občinski svet ljubljanski.

Ljubljana, 6. oktobra.

Pobiranje kanalskih pristojbin.

Sejo vodi župan dr. Tavčar, ki imenuje za overovatelja zapisnika dr. Iv. Zajca in Kneza. Za personalni in pravni odsek poroča obč. svetnik dr. Novak o izpremembi zakona glede na pobiranje kanalske pristojbine. Izjava, da se ta zadeva vleče že od leta 1905 v občinskem svetu. Glede na prvi načrt je ministrstvo imelo nekatere pomisleke; občinski svet se je temu prilagodil; koncem avgusta je pa došel dopis deželne vlade, ki izraža nekaj pomislekov. Poleg teh pomislekov se je pa pojavil v deželnem zboru še ta-le pomislek: Če se pobira kanalska pristojbina in naloži lastnikom hiš, jih ti lahko prevale na gosače, jim povišajo najemnino in tako pristojbina ne doseže tistega efekta ki ga namerava. marveč bi se povišale tako tudi davščine države in dežele. Ti pomisleki so bili upravičeni. Predlaga sledeče bistvene izpremembe: Od 1. januarja 1914 do 1. januarja 1923 se pobiraj 2vinarska kanalska pristojbina od vsake krone najemščine, če presega najemščina letno 100 kron. Pri hišah brez gosačine se pobiraj 10vinarska kanalska pristojbina od kvadratnega metra, ki se pomnoži s številom nadstropij brez kleti in podstrešja. Oproščeni te pristojbine so humanitarne in v dobrodelni zavodi in delavske hiše.

Pammer: S to pristojbino naj bi se pokrili izdatki, ki jih ima občina s stavbo kanalov. Nasprotuje, da se namerava uvesti »cinskrajcar«, ki bo zopet zadela trgovce. Želi, da naj bi se uvedla taka kanalska pristojbina, ki naj bi se odmerila pri klosetih, kopeljih itd. Protestira, ker se pride s tako važno stvarjo šele zadnji trenotek, da se vsa stvar ne more temeljito proučiti.

Dr. Tavčar: Jaz se prilagodim volji večine deželnega zbora.

Dr. Triller: Danes se je prišlo z novim načinom pobiranja kanalske pristojbine. Če bi ta predlog sprejeli, bi se popolnoma izgubil finančni efekt.

Röthl predlaga, da naj bi bile obnove zadrage proste kanalske pristojbine in predlaga tozadevno resolucijo. Pri glasovanju se izprememba zakonskega načrta z glasovi narodnapredne stranke sklene in odobri z veliko večino tudi Röthlova resolucija.

Slovensko gledališče.

Gledališka komisija je vložila na podlagi svojega soglasnega sklepa dvanajsta predloga. Župan želi, da bi se o tem v tajni seji razpravljalo. — Kristan prosi, da naj bi se o tem v javni seji razpravljalo. — Pammer protestira, da bi se v izredni seji, ki je sklicana v gotov namenu, reševale predloge, ki imajo dalekosežen pomen. — Župan: Sicer se jaz ne strinjam z nazorom čestitega predgovornika, a da vsem ustrežem, vprašam visoko zbornico, če naj se o teh predlogih razpravlja. — Zbornica z glasovi S. L. S., narodnapredne in socialno-demokratske stranke sklene, da naj se razpravlja. Kristan v imenu gledališke komisije poroča, da se je ponudil intendant zagrebškega gledališča Treščec, da prevzame vodstvo slovenskega gledališča. Stvar je že zelo nujna. Ko je dosegla gledališka kriza vrhunec, je poslal Treščec ponudbo, da gostuje na ljubljanskem gledališču. Gledališka komisija je odposlala v Zagreb g. Govekarja in Šapljo, da se s Treščcem pogajata. Z ozirom na ta oseba pogajanja v Zagrebu predlagam:

Ljubljanski občinski svet skleni: Ljubljanska občina dovoli intendantu zemaljskega kazališta v Zagrebu ozirom. svetniku g. Treščecu Branjskemur za sezono 1913/1914 do 1. maja 1914 subvencijo v znesku 31.000 K v mesečnih posticipandnih obrokih.

Gospod Treščec je zavezan:

1. Da angažira vse igralce in igralke, ki so bili doslej angažirani pri slovenskem gledališču v Ljubljani in so ostali brez angažma ter so še v Ljubljani, in da jim zagotovi gaže, kakršne so imeli v zadnji sezoni od 1. oktobra.

2. Da izpopolni dramatični ensembles s potrebnim osebjem.

3. Da uprizarja najmanje dvakrat na teden dramatične predstave.

4. Da uprizori najmanje štiri opere in operetne predstave na mesec, in sicer dvakrat po dve v dveh zaporednih dneh.

5. Dosedanje operne cene se smejo zvišati maksimalno za 30 odstotkov; cene lož se smejo vjemati z zagrebškimi cenami, t. j. od 8 do 24 K za celo ložo.

Z dovoljeno subvencijo in z dohodki od predstav se morajo pokrivati vsi stroški in ne smejo občine zadeti nobeni drugi izdatki.

Sprejme se Treščeva ponudba in se dovoli gledališču letna subvencija 31 tisoč kron, od katerih odpade na opero in opereto 21.000, na dramo pa 10.000 K. Subvencija se bo izplačevala mesečno za nazaj. Dramo bo vodil Ig. Borštnik.

Nemci protestirajo in zapuste zbornico.

Pammer: Protestirati moramo proti najmanjšemu nepotrebnemu izdatku, ko se nalagajo nova davčna bremena. V znak protesta se ne bomo nadaljnje razprave udeležili.

Pammer se vsede, nato vstane in gre počasi iz zborovalnice, za njim grejo še ostali nemški občinski svetniki. Pustoslemšek oprša poročevalca, kaj da bo deželni odbor storil.

Dr. Zajec: Glasovali bomo za poročevalcev predlog. Veliko večjo subvencijo je dosedaj občina gledališču plačevala in se zato ne more dovolj načuditi, ker je gospod Pammer tako ogorčen. Kar tiče deželnega odbora, glede na Pustoslemškovo vprašanje izjavljam, da je bil gospod Treščec pri gosp. deželnem glavarju in pri moji malenkosti in se mu je dalo ustno ugodno zagotovilo. Izreka svoje zadovoljstvo, da se je vsaj v tej obliki rešilo gledališko vprašanje.

Reisner predlaga, da naj se župan pooblasti, da modificira pogodbo s Treščecem.

Kristan: Kar tiče današnjega predloga, ni ta noben novum, saj je vprašanje na dnevnem redu že štiri mesece in bi se bil o njem Pammer lahko poučil, če bi se bil hotel. Tudi nacionalnega momenta vprašanje nima in bi moral biti Nemci zadovoljni, ker dobimo dobro opero, ker gre pri operi pred vsem za petje in godbo. V New Yorku se pojejo pred angleškim občinstvom laške in francoske opere. Predlaga, da naj se predlogi gledališke komisije sprejmejo. — Predlogi se sprejmejo nato soglasno.

Podpora slovenskim igralcem.

Kristan predlaga, da naj se dovoli igralcem, ki so bili zadnje mesece brez kruha, podpora 1500 kron, ki naj jo magistrat razdeli. — Reisner predlaga, da naj podpora razdeli župan. — Pri glasovanju obvelja soglasno, da se podpora dovoli, ki naj jo župan razdeli.

Dr. Tavčar: Torej bo župan imel malo hvaležno nalogo, to podporo razdeliti. Zaključujem javno sejo.

Goriški deželni zbor.

Gorica, 6. oktobra 1913.

Tretja seja.

Zapisnik 2. seje se je prečital samo v laškem jeziku. Deželni glavar prebere pismo virilista knezoškofa ekselence dr. Sedeja, da se radi preobilice stanovskih poslov ne more udeleževati sej deželnega zbora. Poleg velikega števila peticij in prošenj za podporo navajamo prošnjo vpokojenega ravnatelja deželne kmetijske šole Dominca (brata deželnega poslanca) za podporo. Laški liberalci so vložili protest proti volitvi v italijansko veleposestvo, laški krščanski socialci protest proti volitvi v laški mestni kuriji. Poslanec Fon je vložil 3 predloge: 1. Predlog, naj deželni zbor ukrene pri vladi vse potrebno, da se podaljša tritorejcem rok za vračanje brezobrestnih posojil za pet let. 2. Nujni predlog, naj se za zgradbo ceste skozi Gor. Trebušo poviša deželni prispevek na 44.000 K ter naj se takoj izplača 10.000 K, da se more delo pričeti. 3. Nujni predlog, naj se poviša davek na pivo od 4 K na 8 K. Kovač je vložil nujni predlog, naj deželni zbor sklene, da okrajno glavarstvo ne bo prepovedovalo točitja mošta pred 20. oktobrom. Poslanec Rutar je vložil interpelacijo radi uravnave Birse, poslanec Gregorčič radi cimentiranja vinskih posod, poslanec Kovač radi vožnje pošte Gorica—Postojna.

Nato je prišel na vrsto dnevni red. Tehničnemu odboru se izročita poročili deželnega odbora: 1. Glede uvrstitve med skladovne ceste onega dela ceste, ki veže cesti Komen—Rihenberg in postajo. 2. Glede zvišanja deželnega prispevka za zgradbo ceste od Lokvice do skladovne ceste Miren—Opatjeselo. Kot tretja točka dnevnega reda je bilo po-

ročilo deželnega odbora (poročevalec dr. Franko), da se vnovič dovoli 40 tisoč kron za cesto skozi Gor. Tribuš. Poročevalec predlaga, naj se poročilo izroči tehničnemu odseku v proučevanje. Tu je prišel na vrsto nujni predlog poslanca Fona.

Poslanec Fon utemeljuje svoj nujni predlog: Gor. Tribuš je popolnoma odtrgana od sveta, da nima niti kolo voza. Tako rano je treba odpraviti nujnim putem. Ta stvar se zavlačuje že neskončno časa. Vlada se je čudno vedla. Hoteli so celo napraviti cesto od Dolenje Trebuše na Čepovem tako, da bi jo prebivalci Gorenje Trebuše gledali kakih 300 metrov nad sabo in bi morali rabiti vzpenjačo, če bi hoteli priti na njo. Gor. Tribuš ima plodovit svet, a kaj pomaga, ko ljudje svojih pridelkov ne morejo izvažati, iznašati pa se ne splača. Tako na primer mora izvrstno sadje gori segniti. Morda se bo enkrat sicer začelo delati, a prosim, da se to sklene nujnim putem, ker stvar je res nujna.

Dr. Bugatto priporoča, naj se izroči predlog odseku.

Fon odgovarja, da študirati ni prav nič več potreba, ker je stvar dovolj jasna.

Dr. Franko kot poročevalec deželnega odbora tudi zahteva, naj gre stvar v odsek.

Pri glasovanju propade predlog poslanca Fona. Zanj so glasovali le poslanci S. L. S.

Odsekom se izroče nato poročila deželnega odbora: 1. Glede poprave ceste Ivanjgrad—Križišče—Sveto. 2. Glede prispevka za cesto Renče—Temenica—Zagreb. 3. Glede podpore prebivalcem v Kalu pri Stržišču, ki so pogoreli dne 10. julija 1912. 4. Glede kapnice v Seniku. — 5. Glede podpore 1200 K za most čez Nadižo, za napravo ure v Lozjih in za zgradbo pokopališča v Robidišču. 6. Glede železnice Sv. Lucija—Kobarid in podaljšanja do Trbiča ter železnice Sv. Lucija—Kranjska meja in podaljšanja do Škofje Loke. Nato se skupno sprejmejo poročila o računskih sklepih raznih ustanov in zakladov.

Verifikacijskemu odseku se izroče spisi volitev vseh poslancev. Pri poročilu o volitvah v laškem veleposestvu je došlo do dolge debate. Bombig je predlagal, naj verifikacijski odsek še v tem zasedanju poroča, ker so se pri volitvi vršile razne nepravilnosti. Poročilo odseka naj javnost pomiri. Poslanec Rutar pa predlaga, naj verifikacijski odsek počaka razsodbe državnega sodišča v tej zadevi in zato naj se odseku ničesar ne predpisuje. Sprejet je bil predlog, naj odsek še v tem zasedanju poroča. Deželni glavar Faidutti je z ozirom na govor posl. Rutarja in dr. Podgornika odločno izjavil, da je deželni zbor avtoriziran in zato neodvisen od izreka državnega sodišča.

Poslanec Fon za povišanje davka na pivo.

Poslanec Fon prične utemeljevati svoj nujni predlog, naj se davek na pivo zviša od 4 K na 8 K. Naše finance so slabe. Naša naloga bo, da spomočjo države saniramo naše finance. Viri dohodkov tečejo redko; pomagati si moramo z vedno višjimi nakladami. To pa ne more iti. Treba je, da se poviša davek na pivo. Ta stvar je nujna. 1. Finance naše rabijo nujne pomoči. 2. Vlada hoče vzeti sama zase davek na pivo. Imam pa sedaj zagotovilo od merodajne strani, da bo vlada tak naš sklep predložila cesarju v potrjenje. Vsi pa vemo, da se pri nas vlada hitro menja, potem nastane drug položaj in s takim predlogom bi si ne mogli pomagati več. Zato je stvar nujna.

Poslanec Bugatto predlaga, naj gre predlog v odsek. Poslanec Furlani (klub slovenskih liberalcev): Z vso toploto moram podpirati ta predlog. Naša dežela je vinorejska. S takim davkom bi branili tudi naše vinorejce. Prosim vse svoje tovariše, zastopnike kmečkega stanu, naj glasujejo za Fonov predlog. Če bo pivo obdačeno, bo za vinorejce boljše. (Drugi liberalni poslanci se Furlaniju posmehujejo.) To je moja dolžnost kot zastopnik kmečkega stanu, da to podpiram.

Dr. Gregorčič, dr. Franko in dr. Podgornik se med tem posvetujejo, kaj storiti. Poslanec dr. Podgornik: Stvar bo res nujna. A to ni odvisno od nas; treba je pogajanje z vlado. Odsek bo stvar študiral in ob primernem času poročal. Izjavi se proti nujnosti.

Poslanec dr. Franko: Ta predlog ugete na ljudstvo imeti razne vplive. Nekateri ga ne bodo sprejeli z navdušenjem. To so reveži. Kmetje seveda ga pa bodo sprejeli z navdušenjem. (Lep kmečki poslanec!) Poslanec Fon je stavil ta predlog iz opozicionalnih ozirov. (Poslanec Fon odločno: Ne!)

Nato dr. Franko skuša pojasnjevati, da vlada meni sanirati deželne fi-

nance. Finančni načrt nam zagotavlja 450.000 K. S tem bomo pokrili redne stroške. (Poslanec Fon: Ne!) Vlada nam pa za izredne stroške zagotavlja še 200.000 K. Če bo vlada dovolila davek na pivo, bi to storila le pod gotovim pogojem, da ta denar porabimo za gotov namen. Če pa danes sklenemo ta davek, bo vlada z nami drugače govorila. Potem nam mogoče niti tistih 450.000 K ne da. Vlada bo dohodek tega davka zahtevala za gotove namene.

Ko sta govorila še posl. Bugatto in Pettarin, dobi besedo posl. Fon, ki pravi, da ne uvideva, zakaj bi njegov predlog moral v komisijo, ko je vendar po poslovnem redu mogoče tak načrt sprejeti takoj v zbornici. Dr. Franko, ki se me je privoščil, se je odel v plašč človekljubnega moža in dela razliko med revežem in kmetom. Ta plašč je pa luknjast. Njegov namen, da se ta predlog odda v odsek, izvira odtod, ker sem ravno jaz ta predlog stavil. Naj gre v komisijo, da se ne bo potem mislilo, da mi nismo nič imeli pri tem. On mi je očital, da sem ta predlog stavil iz opozicionalnih ozirov. Tega jaz nisem storil iz opozicije. Znam opozicijo delati na druge načine, ki bi bila večini zelo neprijetna, in ta opozicija bi ne nehala takoj. Toda jaz hočem v družbi z mojimi klubovimi tovariši sodelovati v deželnem zboru. Prepovedujem si, da me dr. Franko sumniči. Silno naivno razume dr. Franko saniranje deželnih financ. Pri finančnem načrtu ima opraviti državni zbor, z mojim predlogom pa vlada. In jaz imam zagotovilo od finančnega ministra, da bo ta zakon sankcioniran, če se sklene. Kar poslanec dr. Franko meni pod tistimi gotovimi pogoji, pod katerimi bi dovolila vlada višji davek na pivo, to so menda učiteljske plače! Toda vlada tega z ozirom na žalostni finančni položaj dežele ne bo storila. Da boste moj predlog odklonili, to je zame gotova stvar. Če prej niste hoteli dovoliti podpore najrevnejši občini v deželi, kar boste sicer morali vendar storiti, se ne čudim, če sedaj zavračate tudi ta moj predlog. To zato, ker ste vi v opoziciji proti meni!

Pri glasovanju glasujejo za nujnost poslanci S. L. S. in poslanec Furlani. Predlog za nujnost propade.

Nato se zopet oglasi k besedi poslanec Fon: Moj nujni predlog ste odklonili. Stvar pa je zelo važna. (S povdarkom.) Govorim z vso resnobo, ker zadeva je nujna! Zdi se mi, da boste potem pri proračunu sklenili davščino na pivo. Toda jaz sem namenoma predlagal zakonski načrt. Če sklenete to pri proračunu, boste vedno odvisni od vlade, če pa sklenete zakon, ste od vlade neodvisni. Predlaga, ker je bila nujnost odklonjena, naj se odda predlog odseku, ki naj o tem poroča še v tem zasedanju. Ta predlog pa je bil sprejet.

Debatna o rebull.

Dolga debata se je nato začela radi Kovačevega predloga, naj se mošt toči pred 20. oktobrom.

Poslanec Piccini predlaga, naj gre v odsek. Poslanec dr. Podgornik pojasnjuje, da je Kovač s svojim predlogom menil le, naj deželni zbor opozori vlado, naj tozadevne določbe milejšše tolmači in uporablja.

Poslanec Furlani: To ni malenkostna stvar. Naša dežela je oblagodarjena, ker rodi sladko grozdje, med tem ko druge rode kisljo. Po stari navadi smo tak mošt radi pili, pa nam ni nič škodoval. Komaj smo čakali, da smo se napili sladke rebule. (Smeh.) Ja, preveč se ne sme piti. Saj, če se človek starega vina preveč napije, je tudi bolan. Zato naj se tudi novo vino za prav pije, pa ne bo nobeden bolan. Zato podpiram Fonov (Klici: Kovačev!) predlog, naj se rebula toči že prej. (Smeh.)

Govorila sta še dr. Bugatto in Piccini. Dr. Bugatto pravi, da glavarstvo že pravilno ukrene, da bo prav za splošnost.

Fon: Dr. Bugatto meni, da, kar politična oblast ukrene, je vedno prav. (Smeh.) To menda ne bo res. Zgled! Na Tolminskem imajo pokopališče sv. Urha, ki ga je Soča tako izpodjedla, da se je bilo bati, da se posuje v Sočo. In proti temu je politična oblast ukrenila edino pametno in pravilno: Zaprla je pokopališče in pokopališče zato ni moglo pasti v Sočo. To je bila edina pametna rešitev. — Nekoč pred leti je vlada prepovedala točiti mošt pred novim letom. To je bilo zopet »edino pametno in pravilno.« Na naše pritožbe je namestništvo tiste »pametne« odločbe vzelo nazaj in »edino pametno in pravilno« ukrenilo, da se mošt prodaja prej. (Smeh.) Priporoča predlog poslanca Kovača, ki je bil nato sprejet v obliki resolucije. Ko so še poslanci Rutar, dr. Gregorčič in Kovač prebrali svoje resolucije, je glavar sejo zaključil. Prihodnja seja bo v četrtek ob 4. uri popoldne.

Balkanski dogodki.

VSE BALKANSKE DRŽAVE MOBILIZIRAJO.

Belgrad, 6. oktobra. (C. kr. korespondent.) Kakor poročajo srbski listi, Turčija in Bulgarija v velikem slogu in hitro mobilizirata. Grška in Srbija sta zato prisiljeni, da se za vse slučaje zavarujeta. Poostreje razmer med Turčijo in Grško povzroča vedno večje skrbi.

NAPETOST MED GRKI IN TURKI.

Belgrad, 6. oktobra. »Politika« poroča iz Peterburga: Kabineti velesil so že obveščeni, da namerava Turčija Grško napasti. Turčija je velesile obvestila, da ji je nemogoče ustreči željam Grške in da je zato lahko mogoče, da se prekinejo diplomatske zveze med Atenami in Carigradom. Turški poslalniki so pozvani, naj pri velesilah poizvedo, kakšno stališče v slučaju vojske zavzamejo. Velesile so že izjavile, da bodo nevtralne.

Belgrad, 6. oktobra. Danes došla poročila sodijo, da je še vedno mogoče, da se Grška in Turčija v doglednem času mirno sporazumeta.

TURKI NAKUPUJEJO VOJNE LADJE.

London, 6. oktobra. (Reuter.) Iz Carigrada se poroča, da potuje v London poveljnik »Hamidie«, Reuf Bei, ki mu je naročeno, da naj nakupi za Turčijo vojne ladje in naj sprejme v turško službo pomorske častnike in vojake, da se turška mornarica ojači.

PRODIRANJE SRBOV PROTI PRIZRENU.

Belgrad, 6. oktobra. Srbski polki prodirajo na celi črti proti Albancem, ki so zdaj pred vsem pri Prizrenu združeni. Položaj, v katerem se Albanci zdaj nahajajo, je zelo kritičen, ker so izpostavljeni nevarnosti, da jih Srbi obkolijo. Srbi so do 5000 Albancev deloma vjeli, deloma pa pobili. Iza Boljetinac je nevarno obolev in umira v Kolješu.

ALBANSKI SE RAZKROPILI.

Belgrad, 6. oktobra. Po porazu, ki so ga Albanci zadali Srbi zahodno od Prizrena, so se Albanci razkropili. Pričakuje se, da bodo v treh dneh Srbi popolnoma očistili svoje ozemlje albanskih vstašev.

SRBI PRI BITOLJU POPOLNOMA UNIČILI BULGARSKE ČETAŠE.

Belgrad, 6. oktobra. (C. kr. brzojavni urad.) Po zadnjih poročilih so Srbi v okraju Bitolj popolnoma uničili bulgarske četaše in ostanek albanskih tolp. Oblasti zopet poslujejo in se je vrnil mir. V zadnjem boju pri Prizrenu so Srbi sovražnika vjeli v navskrižno streljanje. Pri Vraništu so bili Albanci popolnoma poraženi.

Sofija, 6. oktobra. (Agence telegr. bulgare.) Radi vstaje Albancev so Srbi pričeli krvavo tlačiti in klati bulgarsko in albansko prebivalstvo, osobito v okrajih Tetovo, Kostovo in Gorsk. Bulgari iz teh krajev, ki so se smrti rešili, beže čez bulgarsko mejo. Begunci pripovedujejo, da so njihovi domovi zdaj razvaline.

OBISK SRBSKEGA PRESTOLONASLEDNIKA NA DUNAJU.

Belgrad, 6. oktobra. Glede na poročila listov, da namerava kralj Peter v inozemstvo odpotovati in obiskati cesarja Franc Jožefa, se tu izjavlja, da je to radi slabega kraljevega zdravja nemogoče in da naj bi namesto kralja odpotoval v inozemstvo prestolonaslednik.

Dnevne novice.

+ Klub deželnih poslancev S. L. S. ima sejo jutri, v sredo, dne 8. oktobra, ob 4. uri popoldne v Deželnem dvorcu.

+ Shod. Preteklo nedeljo popoldne se je vršil shod v »Delavskem domu« na Savi, ki ga je priredila J. S. Z. in ki je bil zelo dobro obiskan. Govorili so razni govorniki. Sprejele so se resolucije za znižanje mesnih cen in za izpremembo zakona o bratovskih skladnicah ter za skorajšnjo uvedbo splošnega socialnega zavarovanja.

+ Kam pa v nedeljo dne 12. oktobra? Kam drugam kot na Jesenice, kjer se vrši III. redna skupšina »Slovenske Straže«. Vse naše ljubljanske somišljenike in somišljenice vabimo, da se v obilnem številu udeležijo te naše narodne manifestacije. Iz Ljubljane odhajamo z gorenjskim vlakom ob pol 12. uri popoldne. Agitirajte za obilno udeležbo!

+ Liberalci so se našli s Pittreichom. Mariborska »Straža« zavrača odločno »Narodove« notice, v katerih ob znanih Pittreichovih izjavah o slovenskih sodnikih namigava neresnič-

most in podtikava našim poslancem strankarske namene. Če bi poslanci S. L. S. računali le na strankarstvo pri osobi naših sodišč, bi se nikdar ne bavili s tem velevažnim vprašanjem. — Strankarstvo vmešavajo v vse te akcije slovenskih poslancev liberalci, ki škodujejo največ sodnim razmeram na Slovenskem in pospešujejo delovanje germanizatorjev naših sodišč. Slepo se v velevažnih vprašanjih družijo z — nemškimi poslanci in nemškimi listi. Začeli so gonjo tudi pri zadnjem koraku poslanca dr. Verstovškega, katerega je storil v imenu stranke, in jo bodo končali v družbi z »Marburger Zeitung«, z Marckhlom in Wastianom. Dne 3. oktobra se prizna v dopisu »Slovenskega Naroda«, da že delujejo izdajalci slovenskih sodnikov na mlin Pittreichov. Notica v »Slovenskem Narodu« bo še postala tako dalekosežnega pomena, da jo doslovno objavimo: »Višjesodni predsednik Pittreich in slovenski sodniki. Zabeležili smo večeraj, kar sta poročala mariborska »Straža« in ljubljanski »Slovenec«, da naj se je predsednik višjega deželnega sodišča v Gradcu o slovenskih sodnikih napram poslancu S. L. S. Verstovškemu izrazil skrajno žaljivo, naravnost zaničljivo. Iz resnih sodniških krogov se nam piše, da je popolnoma izključeno, da bi se bil ekselenc Pittreich okrivil tako prostaškega dejanja, vsled česar pa mora tudi za sedaj odpasti vsakotero razpravljanje in kritiziranje dotičnega, povsem neavtentičnega pogovora. Dasi slovenski sodniki vedo, da jim ni računati z benevolenco sedanjih mogotcev v justični upravi in dasi vedo, da se vse stori, da se o njih napačna, pretirana in lažnjiva poročila razširjajo in na višjih mestih tudi — verjamejo, brani jim vendar priprosti razum, smatrati zadevno poročilo za resnično. Ves pogovor je očitno potrjen in prikrojen in usum S. L. S. in v podkrepitev njenih znanih napadov na slovenske sodnike. Pač pa pričakujejo slovenski sodniki, da Pittreich dementira; če se to ne zgodi, pečali se bomo podrobneje s tem vprašanjem! — Torej iz resnih sodniških krogov se piše »Slovenskem Narodu«! Mi slutimo drugače; ta notica je naročena od Pittreicha, oziroma je vposlana po slovenskem sodniku, ki hoče braniti za dobro kupčijo ekselenc Pittreicha, ki je prišel v veliko zagato, ker je v svoji strasti kot germanizator preodkriti izjavil svoje mnenje nasproti poslancu, ki ne požre mirno takih gorostasnih krivic. V dopisu »Slovenskega Naroda« se poudarja, da je pogovor potrjen in prikrojen in usum S. L. S. To očitno zopet dokazuje, da višji krogi najlažje plavajo in nemoteno delujejo, če vržejo med slovenski narod strankarstvo, kakor hitro se začenja odpor radi sodniških razmer. Tokrat se jim to ne bo posrečilo, o tem smo mi že danes prepričani in globoko uverjeni. Le žalostno je, da se da izrabiti slovenski sodnik v tako podle namene in da sprejme narodno radikalni list od teh strani slične objave. **Pribijemo še enkrat, da je dopis dne 3. oktobra v »Slovenskem Narodu« iz Gradca.** Nadaljnja pojasnila o tem novem dogodku justice na Slovenskem prepustimo poslancu dr. Verstovškemu.

+ Kako liberalci razumejo aktualnost narodnostnega vprašanja. O narodnostnem vprašanju je govoril v deželnem zboru Ribnikar. Včeraj pa »Narod« piše zopet to-le vabilo Nemcem:

»Načelne razlike stopajo v ozadje, celo narodnostna nasprotja se ublažujejo, v vseh krogih zmaga hrepeneje, da bi se zblížali ljudje dobre volje na skupno delo, na skupen odbor zoper klerikalno tiranstvo in klerikalno izkoriščanje.«

Zakaj neki je bil torej Ribnikarjev nastop, ko se vendar »narodnostna nasprotja« ublažujejo. Ljudje »dobre volje« so bili zadnjič združeni pri napadu na slovenske Orle v Mariboru, in »Dan« je pisal, da se za Orle tudi v takem slučaju ni zavzemati, ker so »samo tercijski in ni na njih nič narodnega«. Tako pišejo ljudje, ki so radi ptujskih dogodkov uprizarili v Ljubljani 20. septemberske dogodke. Tudi narodnost je tem ljudem samo plašč za njihovo hinavščino!

+ Liberalci za ljudstvo. Most preko Save pri Sv. Jakobu v ljubljanski okolici sta g. Maver in »Glavna posojilnica« zaprla in tako skupaj dokazala skrajno brezobzirnost do ljudstva, od katerega bi radi izžemali denar za mostnino! In »Glavna« hoče obzirnosti do sebe, ko tako nepotrebno pomaga razburjati ljudstvo. Baje je na mostu prišlo do izgrediv ogorčenih kmetov in govori se, da je bilo rekvirirano orožništvo. Pričakujemo poročila.

+ Govorite resnico. Današnji »Dan« piše, da je »Slovenec« Johanco Jerovšek in njene čudeže zagovarjal in da je uživala včasih protekcijo »Slovenca«. To je laž. Mi smo samo enkrat pisali o tem histeričnem dekletu in še takrat smo javno svarili. Rekli smo, ljudje naj raje hodijo k maši kakor pa gledat take eksperimente. Če se »Dan« spominja na kaj drugega, naj pove, kdaj in kaj smo pisali. Nikar ne lažite!

— Leto dežja. Na Dunaju so v nedeljo zaprli razstavo »Adrija«. Razstavo je obiskalo dva milijona obiskovalcev. Najbolj zanimivo je, da je bilo na Dunaju od 3. maja, od otvoritve razstave pa do zadnje nedelje več deževnih dnevo kakor solčnih. Razstava je bila odprta 155 dni in od teh je bilo deževnih: v maju 10, v juniju 21, v juliju 22, v avgustu 15 in v septembru 11. Od 155 dni je bilo torej 79 deževnih.

— Umrl je v Zagrebu 71letni Matija Laksa, nadzornik donavske parobrodne družbe.

— Št. Rupert pod vodo. Iz Št. Ruperta nam pišejo: Strahovit naliv je bil v nedeljo jutraj ob 1. uri, tako da je potok Bistrica stopil čez bregove in se razlil po travnikih in njivah, razdril je zve, odnesel prst po njivah, sadeže, hišno orodje, poljske prideleke. Voda je stala 1 meter visoko po nižje ležečem Št. Rupertu in po Poštanju v hišah in hlevih. Škoda je velika. Štirje mlinci stoje. Veliki jez v Št. Rupertu je popolnoma uničen. Voda je drla kar skozi veže in prodajalne, celo v liberalno posojilnico je prišla. Sedaj se naj spomnijo liberalci, kako so se norčevali predlansko leto iz predloga g. kaplana, ki je predlagal, naj bi se Bistrica regulirala! In sedaj se bo treba pač potruditi, ker škoda in strah ljudi to opravičujeta.

— Vestna poštarica. Doberniče imajo res smolo. Tu jih je leto dni opeharjala poštarica Poka de Pokazalva. Oškodovanih je nad 120 ljudi. Poneverjena škoda znaša 9000 K.

— Sladkorna industrija na Kranjskem. Izvrševalni odbor za zgradbo sladkornih tovarov je imel svojo prvo sejo dne 6. oktobra. Glavna točka dnevnega reda: vprašanje agitacije po plani deželi v svrhu sklepanja »pesnih kontraktov«, se je po zanimivi debati definitivno uredila. Nadalje se je sklenilo pritegniti sosedno južno Štajersko in se bodo v tem oziru storili vsi potrebni koraki.

— Zaklet ciganski zaklad. Ivan Lukša, trg. sluga iz Sv. Ivana Zeline na Hrvaškem, je veliko občeval s cigani. Ti so mu natvezli, da se nahaja pri njihovem poglavarju velik zaklad, katerega pa ne morejo dvigniti, ker je »zaklet«. Te dni je gospodar poslal Lukšo v Zagreb s 120 kronami, da nakupi neke potrebščine. Cigani so Lukšo kmalu izvohali in mu ponudili zakleti zaklad, ako jim da 120 K. Lahkoverni Lukša jim je denar izročil in se domeni z njimi, na kateri prostor bo drugi dan prišel po zaklad. Nato si je Lukša na gospodarjevo ime izposodil v Zagrebu 120 K in kupil naročeno. Ko je drugi dan prišel na določeno mesto po zakleti »šac«, seveda ni našel ne ciginov ne »šaca«. Cigane je oblast kmalu izsledila in te dni sta bila Milka in Djuro Nikolić obsojena na 6, oziroma 4 meseco težke ječe; Lukša pa je bil oproščen.

— Nevaren »zdravnik«. V žužem-berškem okraju, v Ajdovcu, je posestnik Franc Zupančič — znan pod imenom »Pavlk«. Ta kuha ljudem raznovrstna zdravila in nastavlja menda tudi »rožičke«. Tako si je n. pr. v Liplju zlomila Lucija Hočevar nogo. Poklicala je zdravnika iz Toplice. Ta ji je zlomljeno nogo dal v trdo obvezo. Za to nesrečo je po dolgem času zvedel tudi omenjeni »Pavlk«. Prišel je k tej gospodinji in ji prerezal obvezo ter sam manipuliral pri nogi, tako da jo je spravil iz prave lege. Ko je v drugič prišel, je spoznal, kaj je storil. Poklical je sosedo in začel znova natezavati nogo, ki pa je postajala od dne do dne slabjša, bolj suha in se začela krčiti. Po večkratnem obisku jo Hočevar paderja »Pavla« odslovila. Plačala pa mu je za obiske 5 K. — Sedaj je morala v bolnišnico. Za »Pavlkovo« zdravljenje pa je zvedela oblast, ki ga je nagradila za mazaštvo z mesečnim zaporom in vsemi drugimi priboljški. Hočevar pa radi noge že mesece trpi ter zahteva sedaj od mazača vplačani »honorar« nazaj in vrhu tega še 1000 K za bolečine, izgubo časa in trajne posledice — zaradi nepravilnega zdravljenja. Zupančič je že sedel radi takega zdravljenja pod ključem, a hitri in dobri zaslužek, kakor sam pravi, ga zmoti.

— Za spomenik sv. Janeza Nepomuka v Kranju so te dni začeli kopati temelj. Spomenik je, kakor znano, ustanova pokojnega kranjskega veletržca Ivana Majdiča in bo po njegovi

določbi v oporoki stal pred poslopjem okrajnega sodišča v Kranju. Spomenik je izborno delo g. Bernekarija, ki dela za postavljenje osebno vodi.

— Lov v novomeški okolici. Pišejo nam: V novomeški okolici imajo love baron Rechbach, Pauser in Smola. Zajcev se je dobilo letos proti drugim letom veliko manj, pač pa pobijejo na vsakem lovu več srn. Te uboge živalice bodo popolnoma uničili. Ne pardonirajo ne mladim, in tudi ne samci. Čez nekaj let bo srna tu redka stvar, kakor je že fazan. Pred petimi leti smo imeli v bližini Novega mesta teh dovolj, a pobili so jih do zadnjega. Tako bo tudi s srnami. Dobro bi bilo najemnike opozoriti, naj varujejo vsaj srmice, ker te rediti za druge se bo tudi knez A. naveličal.

— Krka je prestopila bregove in poplavila nižje kraje na Dolenjskem.

— Zaradi jabolka. Marija Skedelj in Ana Stravs sta v Gabrijih sosed. 2. t. m. je pobrala Stravs na njen vrt padlo jabolko. Ko je Skedelj to videla, je napadla Stravs in jo s košaro po obrazu tako obdelala, da je bila vsa razpraskana in krvava. To je videl mož Marije Skedelj in pritekel z njive s košem v roki in začel mlatiti po Stravsovi, da je koš popolnoma razbil. Ko je Stravsova vsa pretepena začela kričati: »Za jabolko bom morala biti reva, o Bog, moje oko«, sta se pomirila razjarjena sosedna a prepozno. Stravsotka je dobila udarec na oko in ni upati, da bi še kdaj videla nanj. Skedelj pa tar na sedaj, da niso vsa jabolka toliko vredna kot njegova prostost.

Izseljenci brez potnih listin. Tekom dveh dni so na zagrebškem kolodvoru ustavili 27 oseb, ki so se hotele brez potnih listin izseliti v Ameriko.

KOLERA.

Budimpešta, 7. oktobra. Pri ministrstvu za notranje zadeve je naznanjenih 25 novih slučajev, z dežele.

ŽELEZNIŠKA NESREČA.

14 mrtvih. 17 ranjenih.

Dvinsk, 7. oktobra. Iz Kijeva v Peterburg vozeči brzovlak je pri uvozu v tukajšnje postajo trčil v lokomotivo, ki se je bila odpela od osebnega vlaka. Štirinajst oseb je ubitih, 17 pa težko poškodovanih.

ENAJSTKRATEN MORILEC.

Chicago, 6. oktobra. Tukaj so aretirali nekega Henry Spencerja, ki je obdolžen, da je umoril plesalko Rescroat. Priznal je še deset umorov iz prejšnjih let.

Štajerske novice.

DELOMOŽNOST ŠTAJERSKEGA DEŽELNEGA ZBORA ZAGOTOVLJENA.

Gradec, 7. okt. 1913.

Današnji graški listi objavljajo sledeči komunik: Skoraj proti pričakovanju se je poštvalnemu trudu namestnika in ostalih gospodov, ki so vodili pogajanja, posrečilo, da se je dosegel sporazum med »Zvezo nemško-nacionalnih poslancev« in »Slovenskim klubom« o delovnem programu za zasedanje štajerskega deželnega zbora meseca oktobra, ki zagotovi delomožnost deželnega zbora. Program je bistveno sledeč: 1. Deželna naklada na pivo se od 1. januarja 1914 poviša od dveh na štiri krone. 2. Sklepa se o dražnjijski dokladi 1.200.000 kron ljudskošolskemu in učitelstvu na meščanskih šolah za leto 1913, dokler se ne uredi učiteljske plače. 3. Zakonito se zagotovi, da ustanove več meščanskih šol, med njimi eno s slovenskim učnim jezikom. 4. Uvede se davek na prirastek vrednosti. 5. Sklepa se, da službena pragmatika za državne uradnike glede na plače in napredovanje v službi od 1. januarja 1914 velja tudi za deželne uradnike in služe. 6. Ustanovi se gospodinjska šola s slovenskim učnim jezikom v št. Jurju ob južni železnici. 7. Izplačujejo se od 1. jan. 1914 zopet cestne podpore. 8. Vinogradnikom se s 1. januarjem 1914 zopet podeljujejo posojila. 9. Deželni odbor se pooblasti, da sme konvertirati tekoče dolgove, ki se nad 5% obrestujejo. 10. Če bo čas in če bo mogoče, rešitev predlog, ki tičejo deželno in občinsko upravo ter socialne potrebe.

Deželni zbor se najbrže skliče v petek, dne 10. oktobra.

Š **Grazer Herbstmesse** je bil v nedeljo končan. Zadnji dan se je jesenskega sejma udeležilo nad 60.000 ljudi. Občinstvo, tudi mnogi, posebno liberalni Slovenci, so znesli mnogo kronic oholim graškim Nemcem. V nedeljo se je baje opazilo posebno več stari-nov-slogašev, ki so na ta način bojkotirali celjsko prireditel Narodne stranke. V nedeljo je rešilni oddelek poslo-

val v 43 slučajih. Splošno se je zgodilo 228 nesreč, pri katerih so poklicali rešilni oddelek na pomoč.

Š **Tudi vzrok.** Graški židovski list »Montags-Zeitung« piše, da obstoji nevarnost, da se pogajanja za delomožnost štajerskega deželnega zbora razbijejo radi tega, ker je celjsko okrajno glavarstvo dovolilo neko slovensko veselico v »nemškem« Hrastniku in je bilo raditega dragoceno življenje tamošnjih nemškutarjev in Nemcev v veliki nevarnosti. Res je, da se je vršila v Hrastniku dne 5. t. m. neka prireditev, ki gotovo ne pride v poštev in do »veljavne«, posebno ker je prirejena od liberalcev. No, pa recimo, da bi se Nemci napram učiteljem izgovorili, da je hrastniška veselica kriva, da bi bila Štajerska za nekaj mesecev brez deželnega zbora! Ubogo liberalno učiteljstvo, še bo moralo čakati na solnce boljnih dni in to radi nesrečne veselice v Hrastniku! Kdo se ne bi smejal v očigled te nove nemške nemnosti!

Š **Mariborske novice.** Trgovec Lovro Korošec zida zavezo novega mostu na desnem bregu novo veliko trgovsko hišo. Ko bo ta hiša, ki bo trinadstropna, dozidana, bo g. Korošec prenestil svojo trgovino v to hišo. — V Theresienhofu sta se nastanila v pritličju dva trgovca: F. Gajšek za manufakturno stroko in A. Schmiedl za specerijsko stroko. — Kadar veje južni veter, prinese z desne strani Drave ogromne množine prahu na Glavni trg in v Gosposko ulico. Kdor ne vidi, si ne more predstavljati debele plasti v zraku se zibajočega prahu. Tudi napredek. — Nedeljska predstava v Narodnem domu se je zopet slabo obnesla. Dramatično društvo še dosedaj ni našlo pravega vzroka. — V Narodni dom se je naselil nov gostilničar g. Rudolf Starovašnik, ki je imel dosedaj v najemu gostilno »Austria« v Slovenji Bistrici.

ANARHISTIČEN NAPAD NA SAŠKEGA KRALJA.

Pirna na Saškem, 6. oktobra. Kakor se šele zdaj poizve, je bil nedavno saški kralj Friderik Avgust v lovskem okrožju Herrnkretschken najbrže po anarhistih napaden. Kralj je stal v gozdni planici, ko sta padla proti njemu dva ostra strela. Kralj je zaklical: Kdo tu proti meni strelja? Policija in orožniki so preiskali gozd in prišli dva moža, ki sta imela nabite revolverje. Osumljenca, dva Prusa, so izročili sodišču.

ŽUPAN SAMOMORILEC.

Berolin, 7. oktobra. Ustrelil se je iz neznanih razlogov župan v Mündenu.

MOŽA POLILA S ŠPIRITOM IN GA ZAŽGALA.

Essen, 7. oktobra. V Linzhausnu je žena rudarja Sime svojega moža, ker se je opil, polila s špiritom in ga zažgala. Mož je čez nekaj ur v strašnih bolečinah umrl.

KRVNA OSVETA V ITALIJI.

Rim, 7. oktobra. Rodbini Corraïne in Succu sta že več časa v krvni osveti. V okolici Orgosola so zdaj našli v gozdu mrtve tri člane rodbine Succu.

UMOR RADI TREH MARK.

Frankobrod ob Meni, 6. oktobra. V Wiesbadnu je ustrelil ravnatelj zavoda postreškov, Blitz, 21letnega postreščka Avgust Ebelna zaradi treh mark. Ebel je umrl ko so ga peljali v bolnišnico. Policija je le s težavo preprečila, da ljudje morilca niso ubili.

ŽALOSTNA USODA OBLEGOVALCEV JANINE.

Turški list »Terdjumani Hakikat« poroča: Po zavzetju Janine so bili turški vojaki odpeljani v ujetništvo na otok Makronissi. Vseh je 13.000. Ujetniki pa žive v takih slabih razmerah, da jih vsak dan vsled bolezni in pomanjkanja hrane od 50 do 60 umrje. Mrtve pomečejo Grki v morje. List pozivlja vlado, naj napravi konec tem razmeram, ker so branilci Janine bolj-šo usodo zaslužili.

Ljubljanske novice.

Ij **Danes ob 8. uri zvečer k prvemu letošnjemu velikemu predavanju S. K. S. Z. v »Ljudski dom«.** Predavanje se vrši v Veliki dvorani.

Ij **Najcenejše se nauči raznih jezikov v kurzih S. K. S. Z.**, ki se otvorijo te dni. Kdor se želi učiti poljščine, češčine, hrvaščine, nemščine ali italijanščine, naj se takoj javi ali v našem uredništvu ali pa v delavnikih v Ljudskem Domu, I. nadstropje od pol 9. do 12. ali od 3. do pol 7. ure zvečer. — Istotam se sprejemajo tudi oglasila za pouk v stenografiji in za umetniški te-

čaj. Umetniški pouk se bo vršil v deželni muzeju. — **Vpisuje se lahko danes zvečer pri predavanju v »Ljudskem Domu«.**

Ij **Mlajše somišljenike in somišljenice v Ljubljani** opozarjamo, naj se vsi vpišejo v socialno-političen tečaj S. K. S. Z., ki se prične te dni. Poučevalo bo o raznih predmetih več odličnih učnih moči. V tej šoli vsak v kratkem času pridobi mnogo potrebne znanja. **Vpisuje se lahko danes zvečer pri predavanju v »Ljudskem Domu«.**

Ij **Nasvet k regulaciji Ljubljance.** Izmed občinstva se nam piše: Z regulacijo Ljubljance je marsikaj v zvezi, kar bi se dalo sedaj izvršiti s primerno malimi stroški in kar bo pozneje za dolgo dobo ali nemogoče, ali pa zvezano s primerno velikanskimi stroški. Znano je, da se morajo med Bregom in Jurčičevim trgom vsled razpok, ki so se pokazale pri poglobitvi struge, vse hiše podreti, ostane samo še hiša Leskovca & Medena. S tem se bo pridobil lep prostor, ki ga pa baje magistrat namerava zopet zazidati. Med Sv. Jakoba in frančiškanskim mostom, ki sta dokaj oddaljena in ki služita splošnemu prometu, je v obližju zgoraj omenjenih podrtih hiš Hradeckega most, ki pa vsled obojestranskih tesnih ulic služi večinoma le osebnemu prometu. Z ozirom na čimdalje bolj naraščajoči promet in z ozirom na veliko oddaljenost zgoraj omenjenih dveh mostov bi bilo zelo priporočljivo, napraviti še en most za splošni promet, ki naj bi imel vsaj eno stransko podaljšano ulico. Ako bi se odkupila mala Novakovičeva hiša na Starem trgu, bi se dal tak most zelo primerno izpeljati od stavbišča, kjer je stala Naglasova hiša na Stari trg. Cesta bi vodila naravnost čez Turjaški trg, Gradišče ter bi bila zvezana s Simon Gregorčičevo ulico in Bleiweisovo cesto pred deželno vlado. Sedanji Hradeckijev most je pa železne konstrukcije, pa bi se naj prestavil nižje ob strugi, tako da bi pri filharmoničnem društvu vezal Kongresni trg s Francovim nabrežjem (oziroma s Krojaško ulico). Stroški za to bi ne bili posebno veliki, napravilo pa bi se nekaj, kar bi se v nasprotnem slučaju pozneje bridko obžalovalo. Našim občinskim očetom vseh strank priporočamo, da se z zadevo takoj pečajo, da ne bi bilo pozneje prepozno.

Ij **Slovensko gledališče.** V soboto in nedeljo so priredili nekateri slovenski igralci pod vodstvom Danilovim 2 predstavi. Sobotna igra se je vršila v proslavo cesarjevega godu ob slavnostno razsvetljeni hiši. Sodelovali so rudimentni Filharmonije. Vlado je zastopal dvorni svetnik Kaltenecker in prezidialni tajnik Kresse. Občinstva je bilo v parterju 56, v ložah niti polovico od tega. Igra sama je »kič« stare šablone, polna jokapolnih prizorov, brez vsake pesniške sile, zakonolomstvo je sujet, milieu milionarjev dom. Z umetnostjo kot tako je imela igra sama na sebi ravno toliko opravka kot igranje, Samo Danilo — Dumont in Bukšekova — Matilda nista bila v okvirju diletantizma. Pisatelj Girardin je nadal svojemu teatralnemu stvaru ime »Prestop žene«, priredil jo je pa Danilo. — Več o igri poročati, se mi zdi preluksurijozno opravilo. V nedeljo smo se nasmejali prav od srca. Igrali so Steinovo »Gospodje sinovi« v izborni Kopalovi prireditvi. Bila nas je dvakrat toliko v gledišču, kakor nas je bilo v soboto, vendar bi nas šlo še dvakrat toliko notri, kolikor nas je že bilo. Ako izznamemo Danila, so v vseh večjih vlogah nastopili samo začetniki — diletantje. In vendar smo jih bili veseli, ker niso slabo igrali. Trebar — mesar Pesjak je sicer še poln napak, vendar je igral za svoje moči neoporečno. Vesel sem ga bil, ker je pokazal talent. Franca pa nikakor ne spada na oder. Naj nam tega nikar ne zameri, saj smo tudi mi njeno sinočno igro oprostili, dasi je to šlo težko. Rudolf — Štrukelj nam je prav ugajal. Začetnik je še, a talent, le naprej tako, postane še prav dober ljubimec. Grom je preveč patetičen in bi se bolje izkazal v klasični igri. Danilo, Juvanova in Peček so bili vseskozi na mestu. Naj omenim še Gorjupovo. — Brezdvomno ima gledališko kri v žilah. Bila je naravna. Igra sama ne aspirira na literaturo, a je vseskozi poštena in res vzbuja pristrčen smeh. Da ne pozabim še Povhetovo slugo. Ni imel več kot 10 besedi dolgo vlogo, a ustvaril je šaržo v igri in maski, ki je bila absolutno dobra. — Režija je bila vestna, suflerka preglasna, občinstva pa malo. Grajam, da se ne prične ob pol 8. uri točno, kakor je to naznanjeno. Ako se bo v bodoče sestavljal repertoar v okvirju teh moči, ki jih imamo na razpolago, potem bi svetoval, da se vpriparjajo ljudske in narodne igre, za katere se bo dala dobiti dobra zasedba. A. R.

Ij V izložbi tvrdke Krisper na Mestnem trgu je videti okusno iz pilsandra in javorja izvršeno rezbarsko diletantsko delo tukajšnjega poštnega asistenta gosp. A. Kranjca. Predmet predstavlja mlin na veter, iztesan iz tramov v ruskem slogu z nihalo uro v stolpu. Dovršnosti vzornega in lepega dela gre popolno priznanje. Vsa čast mojstru.

Ij Velika zaloga vlomilcev. Zaloga vlomilcev, katero je odkrila državna policija v vasi Lipe pri Jelšanah, dokazuje, da je policija na sledu jako nevarnih vlomilcev. Vlomilca potujeta neprestano okoli in nista v enem kraju 24 ur. Skoro gotovo sta ta dva vlomilca vlomila tudi v poštilnico v Semiču. V »zalogi« sta bila tudi pečata kamniškega okr. glavarstva in okrajnega komisarja Ketteja. S tema pečatoma sta gotovo izvršila nekaj sleparij. V »zalogi« so tudi razne razglednice, parfimi, dva žametasta prta, vezen mizni prt, ovrtnice itd. Vlomilcev še niso prijeli, ker sta se vlomilca še pravočasno podala na nadaljno pot. Ti vlomilci so v zvezi tudi z ljubljanskimi zločini, vsa po njihovih delih sodijo tako. To sta dva zelo nevarna hudodelca. Ze zadnjič smo poročali, da so enega videli ob času vloma v dotičnem uradnem poslopu in namignili, da bi dotičnik gotovo vedel kake podatke o deliktih. In vé jih tudi res, ker je bil sam soudeležen, kakor kažejo vsi dosednji znaki in dokazi. Z imenom takrat priti na dan je bilo še nemogoče, da se varnostnim oblastem ne pokvari zasledovanje. Zadeva je pa sedaj že toliko dozorela, da je občinstvu le v korist, ako jih pozna. To sta dobro znana Ivan Pavlič iz Vodice in Leopold Jerab, ki se je svoj čas zadrževal na Glincah. Oba sta presedela kljub svoji mladosti že večletno ječo in ju prištevajo med najbolj nevarne domače vlomilce. Pavlič je šele nedavno presedel petletno ječo. Kakor znano, je bila pred leti z njim soobtožena tudi njegova mati, češ, da ukradene reči prodaja, a je bila takrat oproščena. Oba sta pred porotniki jako predrzno nastopala. Javnost naj gre varnostnim oblastem na roko, da tička čim prej prideta v roko pravice. Priznati pa se mora, da se kamniško orožništvo, kakor ljubljanska državna policija, z vsemi močmi trudi, da se je zadelo v pravo in je želeli, da bi lopova ne živela dolgo časa več na rovoš drugih.

Ij Lahkoverni kmetič. Jože Gradadovnik, posestnik pri Sv. Joštu nad Vrhniko, je prišel nedavno po opravkih v Ljubljano. Mudil se je tudi v Stupičevi prodajalni na Dunajski cesti. Ko pa je zapustil trgovino, se mu je pridružil neznan človek, ki ga je prijazno pozdravil ter mu zatrjeval, da so mu kraji, kjer je njegova domačija, dobro znani in da tudi njega pozna. Med razgovorom sta prišla do gostilne pri »Levu«, kamor ga je neznanec povabil na kozarec vina. Nič slabega sluteč je šel Gradadovnik z njim. V gostilni je pri stranski mizi sedel nek drug neznanec. Slednjič je prosil nova prišleca, če sme k njima pristeti, kar sta mu tudi dovolila. Kmalu je neznanec izvlekel iz žepa tri lesene izdoblene klinčke in krogeljico, na kar sta začela neznanca igrati igro, v katerem klinčku tiči krogeljica. Ker je kmetičev spremeljalec vedno pogodil, je pričel igrati tudi Gradadovnik, a že po preteku četrt ure je izgubil 70 kron. Sedaj šele so se mu odprle oči, da je postal žrtev nepremišljenosti, nakar je šel zadevo naznaniti policiji. Poizvedbe so dognale, da sta nevarna tička prenočevala v Jermanovi gostilni v Kolodvorski ulici. Prvi se je pravilno vpisal kot Franc Nadižar iz Hrastja pri Kranju, drugi pa z napačnim imenom Boršič, mehanik iz Trsta. Nadižar je bil na Miklošičevi cesti aretovan, med tem ko je njegov tovariš pobegnil. Nadižar, ki je bil že mnogokrat kaznovan, je že sleparil tudi drugod ljudi s takimi igrami.

Ij Namestu v gimnazijo v zapor. Minoli petek je detektiv v tukajšnji zadržalnici prijel mladega fanta, ki je hotel zastaviti kolo. Fant je najprvo povedal napačno ime in rekel, da je kolo njegova last. Kesneje je pa priznal, da je kolo ukradel z dvorišča II. državne gimnazije. Piše se Franc Bevc iz Žej pri Kozjem. Dne 18. septembra je bil prišel v Ljubljano, da bi vstopil v gimnazijo, a je pri vzprejemni izkušnji propadel. Nato se je pod pretvezo, da je dijak VI. gimnazijskega razreda, nastanil pri neki ženi na Št. Peterski cesti. Gospodinja je pa kmalu izvedela, da ni nikak dijak in ga zapodila iz stanovanja. Od tedaj se je brez posla potikal okrog in končno izvršil tatvino kolesa. Kolo je bilo last nekega petošolca.

IDRIJA V TEMI.

Vsled zadnjih deževij sta Nikava in Idrija tako narasli, da turbine Kogovškove elektrarne niso mogle več delovati. Ker je tudi nedavno montiran Dieselsjev motor pomanjkljiv in za obrat nesposoben, je bila v nedeljo zvečer vsa Idrija v neprodilni temi. Pa tudi prejšnji večer je nenadoma odrekla električna razsvetljava, ker je v električno napeljavo udarila strela. Taki dogodki so tem neprijetnejši, ker imajo tudi skoraj vse zasebne stranke v Idriji v svoja stanovanja napeljavane električno luč.

Zadnje vesti.

OROŽNIK SMRTNONEVARNO ZABODEL OROŽNIKA.

V Št. Petru na Krasu je orožniški postajevođa Šter dobil včeraj v gostilni orožnika Čiligoja, ki je imel službo, in ga pozval, naj zapusti gostilno. Čiligoj se mu je uprl, nakar sta se orožnika na cesti skregala in spopadla. Razvil se je boj za življenje in smrt. Končno je Šter upornega orožnika parkrat zabodel. Čiligoja, ki je smrtnonevarno ranjen, so prepeljali v garnizijsko bolnico.

ZADNJI BOJI Z ARNAVTI.

Belgrad, 7. oktobra. Srbska armada je iz Tetova prekorčila Šar-planino in obkolila arnavtske čete, ki so bile napadle Prizren. Arnavti so bili uničeni. Srbska armada je zavzela Ranice in Gičani. Riza beg, ki tabori v Krasnicah, se je predal. Ena črnogorska brigada je došla v Peč. Srbi so zavzeli Gorico v Ljumi, s čimer je usoda Arnavtov v tem okraju zapečaten. Od Ohridskega jezera do Prizrena ni nobenega Arnavta več.

KRONSKI SVET V SOFIJI.

Sofija, 7. oktobra. V včerajšnjem kronskem svetu se je car Ferdinand zahvalil ministrom. Sklenil se je nadalje razpust sobranja v četrtek in so se razpisale nove volitve za 9. decembra. Vlada bo uvedla tudi preiskavo proti generalom in intendantom v vojski zoper Srbijo in Grčijo. Car odpotuje danes v inozemstvo.

BULGARI PROTI SRBOM.

Belgrad, 7. oktobra. V Bukareštu so zaplenili šifrske brzojavke, ki jih je pošiljal bulgarski vladi iz Valone polkovnik Markov. Brzojavke so baje zelo kompromitujoče. Markov je v Valoni konferiral s Kemal begom Na srbsko-bulgarski meji so zbrane bulgarske čete.

SRBIJA, RUMUNIJA IN GRČIJA SOLIDARNE.

Belgrad, 7. oktobra. Srbija in Grčija se bosta, ako Turčija izzove rat, proti Turčiji borili skupno. Rumunija je na strani Srbije in Grčije in bo prisilila Bulgarijo, da ostane pri miru. Grški generalni štab je premeščen v Kavalo. V Bulgariji so vlaki polni municije, hrane in orožja.

STALIŠČE RUMUNIJE NA STRANI SRBIJE.

Pariz, 7. oktobra. »Temps« poroča iz Belgrada, da je srbska vlada dobila od rumunske z velikim zadovoljstvom obvestilo, da se bo Rumunija v slučaju, ako bi Bulgarija Srbijo napadla in skušala bucareški mir prekršiti, vedla popolnoma tako kakor v zadnji vojski Rumunija, bo pri balkanskih vladah storila tozadevne energične korake, da to svoje stališče pojasni in bo v slučaju komplikacij solidarna s Srbijo.

TURČIJA DEMOBILIZIRA?

Carigrad, 7. oktobra. Iz Odrina se poroča, da se del aktivnega moštva že odpušča in da je demobilizacija pred durmi.

BULGARSKI CAR ODPOTOVAL.

Sofija, 7. oktobra. Car Ferdinand je danes odpotoval na svoja posestva na Ogrsko.

MAJORESCU ODPOTOVAL.

Bukarešt, 7. oktobra. Po včerajšnjem kronskem svetu se je ministrski predsednik Majorescu podal na dopust v inozemstvo.

PAŠIČ OPTIMIST.

Belgrad, 7. oktobra. Ministrski predsednik Pašić je izjavil, da se po njegovem trdnem prepričanju izbruha nove balkanske vojske ni bati.

DIMITRIJEV PESIMIST.

Peterburg, 7. oktobra. Tukajšnji bulgarski poslanik Radko Dimitrijevič je izjavil, da je Turčija vojaško tako močna, da si lahko upa vojsko z vsako balkansko državo in da je Bulgarija obvezana za dva meseca dovoliti prost prehod turških čet skozi Trakijo proti Grčiji.

ALBANSKE SKRBI.

Dunaj, 7. oktobra. Včeraj je italijanski poslanik vojvoda Avarna konferiral z grofom Berchtoldom glede bodočega vladarja Albanije.

RUMUNIJA IN NEMČIJA.

Bukarešt, 7. oktobra. Posojilo 300 milijonov kron je dala Rumuniji »Berliner Discontogesellschaft«.

KOVAČEV IN IVANOV PRED VOJNIM SODIŠČEM.

Sofija, 7. oktobra. General Kovačev, poveljnik 4. armade, in general Ivanov, ki sta bila pri Bregalnici, oziroma pri Kukušu poražena, prideta pred vojno sodišče.

NOV AVSTRIJSKI POSLANIK V PETERBURGU.

Dunaj, 7. oktobra. Današnji »Fremdenblatt« poroča, da je odpoklican sedanji poslanik v Peterburgu, grof Thurn-Vallassina in da je postal poslanik v Peterburgu dosedanjí sekčni načelnik našega zunanjega urada dr. Friderik grof Szapary. Novi poslanik je bil rojen 5. novembra 1869 in je vstopil v zunanje ministrstvo l. 1895.

ČEŠKE DEMONSTRACIJE V BRNU. POSLANEC STRANSKY ARETIRAN.

Brno, 6. oktobra. Ker so Nemci priredili takozvani dan bonbonov, so Čehi priredili demonstracijo. Pred 8. uro zvečer je na tisoče Čehov hodilo po ulicah in prepevalo češke pesmi. Množica se ni hotela raziti na poziv policije. Policija je z golimi sabljami proti demonstrantom nastopila, da jih razkropi, a demonstranti so se hitro zopet zbrali in so poizkušali prodreti pred mestno hišo, a policija je vse ceste zasedla. Na Rudolfovi cesti se je policija spopadla z množico. Ranjenih je bilo več oseb; neka ženska je padla pod kopita policijskega konja in je bila nevarno ranjena. Poslanec Stransky se je uprl več policistom, ki so ga končno aretirali. Na stotine ljudi mu je k policijskemu komisarijatu sledilo. Službujoči komisar je hotel s poslanecem sestaviti zapisnik, a ta ni hotel ničesar izpovedati, ker je imun. Na županov ukaz so Stranskega končno izpustili. Demonstracije so trajale do 9. ure zvečer, ko je policija vse ceste zaprla in z največjo energijo proti demonstrantom nastopila. Veliko oseb so aretirali.

Brno, 7. oktobra. Pri včerajšnjih demonstracijah proti Nemcem sta dva policista prišla celo cesarskega namestnika barona Bleyleben, a ga, ko sta spoznala svojo zmoto, z mnogimi opravičevanji seveda izpustila.

PREPIRI V MLADOČEŠKI STRANKI.

Praga, 7. oktobra. V zaupni seji mladočeškega kluba so je ob vprašanju, naj se li dr. Kramář zopet izvoli za načelnika, vnel tak preprič, da se je seja morala zaključiti.

OGRSKI PARLAMENT.

Budimpešta, 7. oktobra. Poslanska zbornica se otvori jutri dopoldne, magnatska pa popoldne.

IZPREMEMBE V AVSTRO-OGRSKI DIPLOMACIJI.

Dunaj, 7. oktobra. Cesar je avstro-ogrškega poslanika v Peterburgu grofa Thurn-Vallassina z najvišjim priznanjem za njegove zasluge postavil v stanje disponibilitete in za njegovega naslednika imenoval Friderika grofa Szaparyja. Sekcijski šef v zunanjem ministrtvu baron Merechio se uvrsti v II. činovni razred. Poslanik v Mehiki baron Riedl von Riedenau se postavi v stanje disponibilitete.

HRVAŠKI BAN.

Budimpešta, 7. oktobra. Tu se govori, da se kraljev poverjenik Skerlec vrne v Zagreb kot ustavni ban. Baje se nato izvrše nove volitve v sabor.

CESAR VILJEM OBIŠČE PRAGO.

Berolin, 6. oktobra. Glede na poročilo, da namerava cesar Viljem obiskati z avtomobilom v najstrožjem inkognitu Prago, ko se pelje v Konopište na lov k avstrijskemu prestolonasledniku, poroča »Vossische Zeitung«, da se sicer nič gotovega ne vé, a da je mogoče, da si cesar Viljem tudi Prago ogleda.

JUANŠIKAJ PREDSEDNIK.

Peking, 7. oktobra. Narodni zbor je izvolil Juanšikaja za predsednika kitajske republike.

KITAJSKA REPUBLIKA OD JAPONSKE PRIZNANA.

Tokio, 7. oktobra. Japonska vlada je kitajsko republiko priznala.

ŠVEDSKI KRALJ NA RAKU BOLAN.

Stockholm, 6. oktobra. Zdravniška preiskava je dokazala, da je švedski kralj na raku bolan.

SMRTNA KOSA.

Lvov, 7. oktobra. Tu je umrl vseučiliški profesor in član gosposke zbornice Anton Malevski.

ŠTRAJK STAVCEV.

Moskva, 7. oktobra. Tukaj stavkajo stavci. Prisilili so tramvajsko družbo, da ustavi promet. Pri tem je bil en policist ranjen. Šest štrajkovcev je bilo aretiranih.

STRAŠEN VIHAR.

New-York, 7. oktobra. Vihar je mesto Nome v Aljaski popolnoma razdjal. Veliko oseb je ubitih. Materijalna škoda znaša 1 in pol milijona dolarjev.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 7. oktobra 1913.

Pšenica za oktober 1913	10'66
Pšenica za april 1914.	11'42
Rž za oktober 1913	8'15
Oves za oktober 1913	7'59
Koruza za maj 1914	6'48

Priporočilo!

3081

P. n. občinstvu, častiti duhovščini in slav. društvom se v ljubno priporočam v izvrševanje raznih slikarskih del kakor: za pleskanje in slikanje stanovanj, napisov, pokrajinskih slik, odrov, kulis, zastorov, v fresko in z oljnatimi barvami.

Velepoštovanjem

FRANC MRČUN, slikar

Bišče 32, p. Domžale.

Mesečna soba

lepa, velika, meblovana ali ne meblovana se odda takoj. Ambrožev trg št. 3, II. nadstropje, desno.

3097

Purani

težki 6 do 7 kg, so naprodaj. 300 kosov od srede do sobote na Vodnikovem trgu.

3099

Moderci v vseh modernih oblikah

moderčki in potrebščine za moderce, rokavice, parfumerija, nogavice, moderne ulasnice, broške, igle za klobuke, pajčolani, torbice itd., vse v največji izberi v modni trgovini za dame

P. MAGDIĆ, LJUBLJANA

nasproti glavne pošte.

3300

Iz slovanskega sveta.

Z vseruske razstave v Kijevu. Kakor poročajo češki listi, se mudita že teden dni na rečni razstavi umetnik Joža Uprka in pa narodopisni delavec urednik F. Kretz, kjer proučujeta rusko umetniško in narodno obrt.

Učiteljske plače v Srbiji. Najmanjša začetna učiteljska plača znaša v Srbiji 800 dinarjev letno, stanovanje in kurjavo v naravi ali pa v denarju, in sicer na deželi po 360, v malih mestih 420, v okrožnih mestih 480 in v Belgradu 960 dinarjev. Zvršen učitelj pripravnik mora v petih letih položiti usposobljenostni izpit, nakar postane definitivni. Prestavljen mora biti učitelj le na podlagi dovršene disciplinarne preiskave ali pa na lastno željo. Najvišjo plačo doseže po 26 službenih letih (plača se mehanično povišuje vsakihi pet oziroma vsaka štiri leta) v znesku 3000 dinarjev. Z 32 leti službe gre v pokoj in dobi polno penzijo po 3000 dinarjev na leto. To velja pa le za domače državljane. Inozemski učitelji dobe — vsaj dokler si ne pridobe srbskega državljanstva — samo po 600 dinarjev letne plače; tudi se jim ne vstejejo v inozemstvu odslužena službena leta, razen ako tega narodna skupščina v vsakem slučaju posebej ne dovoli, kar se pa redko zgodi. Naj se torej nihče ne prenašli.

Poldrug milijon odškodnine za vagone, ki so se začasa izbruha vojn na Balkanu nahajali v Srbiji in se potem uporabljali za vojne Transporte, zahteva od Srbije ravnateljstvo ogrskih državnih železnic.

Belgrajska občina proti podraženju kuriva. Ker so se v Belgradu drva in premog silno podražila, je mestna občina sklenila oboje prodajati občinstvu v lastni reži. Cena premoğu 45 dinarjev 1000 kg.

Podpiranje družin vojnih obvezancev. Belgrajska občina je povodom zadnje mobilizacije sklenila znova začeti podpirati družine vojnih obvezancev VII. in XVIII. polka. Kakor znano, je ob zadnjih vojnah v isto svrhu izdala poldrug milijon dinarjev.

— Šole za enoletne prostovoljce v Zagrebu. Letos bodo v Zagrebu otvorili šole za enoletne prostovoljce vseh armadnih oddelkov: pehoto in topništvo ter domobransko pehoto in topništvo, vsega skupaj torej štiri dobrovoljske šole.

Nemci na Hrvaškem. Glasom ljudskega štetja leta 1910 je na Hrvaškem 134.078 Nemcev, to je 51% celokupnega prebivalstva; imajo pa že sedaj 32 ljudskih šol z nemškim učnim jezikom, a zahtevajo jih še več, kakor tudi nemško uradovanje z njimi in druge take lepe reči. Mažarov je na Hrvaškem 110.000 pa imajo 96 šol. Ako bo šlo tako naprej, bodo imeli tujci na Hrvaškem kmalu več šol nego domače ljudstvo.

Petrolejski vrelec v Belgradu. V nekem belgrajskem vodnjaku, v katerem je bila doslej čista voda, so dobili te dni petrolej. Stvar še ni pojasnjena.

Zadnji bulgarski vjetniki v Srbiji. Srbska vlada je sklenila Bulgariji izročiti zadnje bulgarske vjetnike, to je makedonske prostovoljce, ki so po sedanjih meja hpravzaprav srbski podaniki in se je Srbija zato obotavljala jih izročiti Bulgariji.

Hrvaških kmečkih zadrug v Bosni in Hercegovini je bilo koncem l. 1912 vsega vkup 61 s 7897 člani. Zemljiška posestva zadrugarjev brez hiš in živine so vredna 4.300.000 kron, s hišami in živino pa nad 5 milijonov kron; povprečno premoženje posameznega zadrugarja znaša torej 700 kron. Vsega dolga imajo zadrugniki pri svojih zadrugah in zadrugni banki 1.853.550 K; 4128 posojil ne doseže vsote 200 kron. Lansko leto je bilo neugodno in so morale zadruge nabaviti 40 vagonov živil za svoje člane.

Visoki Dečani zopet srbski. Veliki bivši srbski samostan Visoke Dečane na Sv. Gori so ruski menihi, ki so bili sedaj v njem naseljeni, izročili zopet srbskim menihom, ki so se takoj v njem naselili.

— **Mažarska gimnazija v Sarajevu.** Pod firmo sarajevske »Mažarskega društva« bo ogrska vlada še to leto otvorila v Sarajevu mažarsko nižjo gimnazijo. Ravnateljsko mesto in organizacija zavoda je poverjena dr. Bluischu, realčnemu profesorju v Peču, kateremu je vlada v to svrhu dala enoletni dopust in ga obenem pomaknila v višji činovni razred.

— **Hrvatje v Rumi,** ki je postala pravo nemško gnezdo, zbirajo darove za zgradbo narodnega doma.

— **Nova mažarska šola na Hrvaškem.** V Antunovcu pri Osijeku je bila doslej hrvaška ljudska šola; ker je pa večina otrok hodila iz Antunovca v mažarsko šolo v Osijek, je hrvaška šola polagoma ostala brez učencev. Na to je čakalo mažarsko društvo »Julijan«; kupilo je antunovsko

šolsko poslopje in otvorilo v njem mažarsko ljudsko šolo, ki je bila takoj polna učencev.

Belgrad za družine revnih vojaških obvezancev. Belgrajska mestna občina je za podpiranje revnih družin vojaških obvezancev v zadnjih dveh vojnah izdala 1.250.000 K in s tem izčrpala tozadevni kredit.

KNJIGOTRŽTVO.

Grafenauer, Zgodovina novejšega slovanskega slovstva. »Katoliška Bukvarna.« I. del: Od Pohlina do Prešerna. 2 K, vez. 2 K 80 vin.

II. del: Doba narodnega prebujenja. 6 K 20 vin., vez. 7 K 20 vin.

To delo spada med najznamenitejša v slovenskem slovstvu. Kritika hvali na njegove opise posameznih pisateljev in idej, v katerih so živeli, izborni analizo njihovih del in živahni mični način, kako so pogojeni literarni boji one, za razvoj našega slovstva tako važne dobe. Knjiga vestno uporablja vse vire, kolikor je sploh znanih.

Novak, Nemščina brez učitelja. I. del. II. del. Slovensko-nemški razgovori v vsakdanjem življenju. 1 K 20 vin. »Katoliška Bukvarna.« Oba dela lično skupaj Nemška slovnica za samouke. 1 K 20 vin. vezana 2 K 80 vin.

Na podlagi te knjižice se samouk hitro in zadostno priuči nemški izgovarjavi in slovnicu. V razgovorih pa najde vse potrebno, kar rabi v praktičnem vsakdanjem občevarju. S pomočjo te knjižice bo Slovenec lahko izhajal med Nemci.

Šleibinger, Slovarček nemškega in slovanskega jezika. 1 K 20 vin., vez. 1 K 80 vin. »Katoliška Bukvarna.«

Vsakemu, kdor se bori s težavami nemškega jezika, bo ta slovarček izredno dobro došel. Ima namreč to prednost, da navaja različne, posebno pa nepravilne slovnične oblike, kar je bodisi za samouka kakor tudi za dijaka neprecenljive vrednosti.

KATOLIŠKA BUKVARNA V LJUBLJANI.

500 K Vam plačam, ako Vaših kurjih oči, bradavic in trde kože tekom 3 dni brez bolečin ne odpravi moj uničevalec korenin **Ria-mazlo.** — Cena lončku z jamstvenim pismom 1 krono. 336

Kemény, Kaschau (Kassa) I. Poštni predal 12/160 Ogrsko.

Kuharica

Sprejme se takoj za kuharico v boljše hišo blizu Ljubljane pridna in poštena oseba z dežele. Naslov v upravnistvu »Slovenca« pod številko 3079. 3079

Naravna **Bilinska kislá voda**

najbogatejši alkalični (natron-lithion) kislec na Češkem. Izborna dietetična namna na pijačo. O vrednosti bilinske izvolite vprašati hišnega zdravnika. 3851

Avtomatična past!

Za podgane K 4—, za miši K 2-40, ujame brez nadzorstva do 50 komadov v eni noči. Past za ščurke edina te vrste, na katero se ujame na tisoče ščurkov v eni noči, a K 2-40. Povsod najboljši uspeh. Pošilja po povzetju **Franc Humann, Dunaj, 2. Bezirk, Alolsgasse 3/24.** Mnogo pohvalnih pism. Pred manj vrednimi ponarejanji se svari. V c. in kr. vojaških skladiščih v uporabi. Telefon 23.446.

Šolska mladina dobi **izgotovljene obleke** suknje in pelerine v veliki izbiri po zanesljivo nizkih cenah v znani trgovini „Pri Škofu“ Ljubljana Pred Škofijo št. 3 (zraven Škofije). 2622

Fotogr. aparate

in vse potrebščine ima v zalogi

„Adrija“ drogerija in fotomanufaktura v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 5. Zahtevajte cenike! 1431 Zahtevajte cenike!

Zaloga pohištva Fran Doberlet Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 8 priporoča pohištvo vsake vrste v solidni izvršitvi in po nizki ceni.

Dobro vino

v kmečkih kletah posreduje in garantira za pristnost **Kašteljsko Društvo, Kaštel, pošta Buje, Istra.** 3004

Št. 25.

Razpis.

Natečaj za sestavo načrtov in proračuna za osemrazrednico v Trzinu (Gorenjsko).

Načrt vsebuje: 12 učnih sob, telovadnico, risalnico, prostore za kuhinjski in gospodinjstvi tečaj, stanovanje za nadučitelja, pisarno za nadučitelja, sobo za učila, posvetovalnico in stanovanje za šolskega slugo.

Najboljši načrt dobi nagrado 900 K, drugi 650 K in tretji 450 K.

Načrt, ki se bo dejansko sprejel, je s to nagrado kupljen v last, ne da bi se zavezal krajni šolski svet dotičnemu stavbo oddati.

Prvotni razglas je s tem razveljavljen in se rok podaljša do 1. decembra 1913.

Pripomni se, da generalni projekt ni na razpolago pri c. k. okrajnem šolskem svetu.

Krajni šolski svet tržiški, Gorenjsko.

3069

dne 3. oktobra 1913.

Splošna hranilnica v Trstu

osnovana po načelih hranilnič. regulativa z dne 2. septembra 1844, je pričela poslovati s 1. oktobrom 1913.

Uradi v ulici Torre Bianca št. 41. - Uradne ure od 9-12 in 3-5 pop. Vložna obrestna mera 4 %.

„Splošna hranilnica“ v Trstu je edini slovenski zavod na Primorskem, ki je upravičen sprejemati vloge, za katere se zahteva pupilarna varnost.

Kolesarji, zahtevajte

v svojem lastnem interesu nemudoma prvi slovenski bogato ilustrirani cenik 1913, koles in posameznih delov, ki je pravkar izšel, brezplačno in poštne prosto. Preglejte istega pazljivo ali pa se osebno prepričajte v naših trgovinah in uvideli boste, da vodimo prvovrstno blago po najnižjih, brezkonkurenčnih cenah.

Karel Čamernik & Ko. Ljubljana Dunajska cesta št. 9—12.

Specijalna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posameznimi deli. Mehanična delavnica in garaža.

320

NAZNANILO.

Podpisani si usojam vljudno naznaniti slavnemu p. n. občinstvu, da sem otvoril

TRGOVINO IN DELAVNICO S PLETARSKIMI IZDELKI

V zalogi imam vsakovrstne mize in stojala za cvetlice, pleteno pohištvo, košarice za popir, košarice za ročna dela, potovalne kovčke itd. ter sprejemam vsakovrstna naročila in popravila, spadajoča v pletarsko obrt, kakor tudi lakiranje tovrstnih predmetov. — Točna in solidna postrežba, nizke cene.

Za veleocenjena obilna naročila se najvljudneje priporoča

FRANG JANEŽ, pletarški mojster, Ljubljana, Florijanska ulica 22.